

Bokprovning® på Svenska barnboksinstitutet: En dokumentation

Årgång 2016:
21 mars–11 maj 2017

#bokprovning

© Svenska barnboksinstitutet (Sbi)
Odengatan 61, 113 22 STOCKHOLM
tel 08-54 54 20 50

e-post: info@sbi.kb.se
www.sbi.kb.se

Får citeras om källan anges.

Begreppet Bokprovning är varumärkesskyddat av Svenska
barnboksinstitutet.

ISSN 1652-5566

sbi SVENSKA
BARNBOKS
INSTITUTET
THE SWEDISH INSTITUTE FOR CHILDREN'S BOOKS

Svenska barnboksinstitutets Bokprovning

Bokprovningen består av öppna föreläsningar för alla intresserade, en utställning med alla årets böcker samt en dokumentation med statistik och analyser. Begreppet Bokprovning är varumärkesskyddat av Svenska barnboksinstitutet. Bokprovningen genomförs med stöd från Stockholms stad.

En översikt – inget kvalitetsurval

I Bokprovningen går Svenska barnboksinstitutet igenom föregående års utgivning och presenterar den genom statistisk och fördjupningar i bland annat framträdande teman. Bokprovningen är därmed ett slags litteraturhistoria i mikroformat, som enbart tittar på ett enskilt år, men där jämförelser även förekommer bakåt.

I Bokprovningen görs ingen bedömning av de enskilda böckernas kvalitet. Syftet är i stället att se till **hela** utgivningen och bredden i utgivningen. Den som är intresserad av kvalitetsbedömningar av utgivningen av barn- och ungdomslitteratur hänvisas till dagstidningarnas och andras kritikerverksamhet och de enskilda böckerna för egen bedömning.

Litteraturlistan som återfinns i dokumentationen innehåller endast de titlar som nämns i texten och är alltså **inte** en förteckning över samtliga böcker som utkom 2016.

Svenska barnboksinstitutets utställning visar hela utgivningen

Hela den samlade utgivningen av barn- och ungdomsböcker i Sverige utgivna 2016 exponeras i Svenska barnboksinstitutets bibliotek från den 21 mars till och med den 11 maj 2017. Böckerna är i stort grupperade efter hur denna dokumentation är disponerad. Utställningen ger den intresserade en unik möjlighet att även se böcker som säljs på varuhus och via andra försäljningskanaler än bokhandlare och som sällan finns på biblioteken.

Begreppsförklaring

Svenska barnboksinstitutet använder tio huvudkategorier för att dela in den barnlitterära utgivningen. De är:

- Bilderböcker
- Kapitelböcker
- Mellanåldersböcker
- Ungdomsböcker
- Tecknade serier
- Faktaböcker
- Poesi
- Samlingar
- Sångböcker
- Dramatik

Huvudkategorierna är en blandning av genre-, form- och åldersindelning enligt följande:

Bilderböcker vänder sig oftast till barn upp till sex år. Minst hälften av en bilderbok utgörs av bilder, som är jämnt fördelade. Vissa bilderböcker är emellertid åldersöverskridande.

Kapitelböcker utgör litteratur för åldern sex till nio år och är oftast rikt illustrerade textböcker.

Mellanåldersböcker vänder sig till barn och ungdomar mellan ungefär nio och tolv år.

Ungdomsböckernas målgrupp börjar vid cirka tolv år och fortsätter upp till vuxenromanerna.

Gränsen mellan ungdomsroman och vuxenroman blir allt svårare att dra. För de ungdomsböcker som vänder sig till de äldre ungdomarna har en underkategori införts, Unga vuxna.

Innehåll

Bokprovning årgång 2016.....	5
Inledning.....	5
Normer och inkludering.....	6
Religion och mytologi.....	7
Flykt från krig.....	8
Skräck.....	9
Dagboksromanen.....	9
Bilder och formgivning i textbaserade böcker.....	10
Sociala skillnader.....	11
Våld.....	12
IT, datorer och sociala medier.....	12
Förlagsfördelningen och egenutgivningen.....	13
Böcker publicerade på andra språk än svenska.....	14
Översättningar.....	14
Barn och ungdomar skriver.....	14
Genomgång av litteraturkategorier.....	15
Bilderböcker.....	15
Kapitelböcker.....	16
Mellanåldersböcker.....	16
Ungdomsböcker.....	17
Faktaböcker.....	18
Tecknade serier.....	19
Samlingar.....	19
Poesi, sångböcker och dramatik.....	20
Återutgivning.....	20
E-böcker och annan digital utgivning.....	21
Litteraturlista.....	22
Statistikbilaga.....	27
Totala utgivningen av barn- och ungdomsböcker.....	28
Svenska och översatta barn- och ungdomsböcker.....	29
Förstaupplagor av barn- och ungdomsböcker.....	32
Översättningar av barn- och ungdomsböcker.....	34
Återutgivning av barn- och ungdomsböcker.....	36
Upphovspersoner i förstaupplagor.....	38
Huvudpersoner i förstaupplagor.....	40
Förlag och utgivare.....	41

Ämnesord.....	43
Program 2017	44
Program och föreläsningar.....	44
Utställning.....	44
Bokprovning på turné.....	44
Filmning.....	44
Föreläsare.....	45
Tack.....	46
Kontakt	46

Bokprovning årgång 2016

Inledning

År 2016 gavs det ut totalt 2 414 barn- och ungdomsböcker i Sverige, vilket är en ökning jämfört med föregående år med hela 16 procent. Det innebär att utgivningen sedan år 2000 har mer än fördubblats.

Det är de stora, etablerade förlagen som har ökat sin utgivning, både av nya original och av återutgivna titlar, och i vissa fall väldigt mycket. De tio förlagen med störst utgivning står för mer än hälften av den totala utgivningen. Svenska barnboksinstitutets (Sbi) årliga genomgångar har tidigare visat att ökningen under 2000-talet berodde på att egenutgivningen och antalet förlag med en liten årlig utgivning ökade. Den trenden tycks ha brutits. Den stora ökningen kan vara kopplad till den ökade försäljning av barn- och ungdomsböcker som Svenska Förläggareföreningen och Svenska Bokhandlareföreningen har sett de senaste åren. Både den ökade utgivningen och försäljningen kan i sin tur vara ett svar på ett ökat intresse för barns läsning på flera nivåer i samhället.

Trots den stora ökningen är mycket sig likt i utgivningen, men det finns avvikelser och en del nytt. Den tydligaste tendensen när det gäller barn- och ungdomsböckernas innehåll 2016 skulle kunna definieras som en vilja till inkludering. I böckerna tycks det finnas en önskan att skildra och synliggöra individer och grupper som befinner sig utanför majoritetssamhällets normer, och på så sätt vidga dessa. Det är inkännande porträtt där historien oftast berättas utifrån den person som befinner sig utanför normen. Åtskilliga huvudpersoner är till exempel transpersoner som får berätta sin egen historia, men böckerna tar också upp normer kring till exempel psykiska funktionsvariationer, kropps-konstitution, sexuell läggning eller etnicitet. I den stora flyktingvågens efterföljd har det kommit en rad berättelser där författare låter icke-västerländska barn och unga berätta om erfarenheter av att fly från krig.

Andra tendenser som finns i årgång 2016 är att intresset för religion och mytologi och då särskilt kristendom och nordisk mytologi är påfallande stort. Andra religioner än kristendomen skildras däremot sällan. Den senaste tidens diskussioner om normbevarande och normbreddande bilder i barn- och ungdomslitteraturen har delvis påverkat utgivningen. Det visar en genomgång av bild och formgivning i de textbaserade böckerna. När det gäller representation går det till exempel att se en förändring, även om det fortfarande finns en begränsning i vilka som faktiskt får synas. Skräck, rysare, spöken och annat skrämmande tar också stor plats i 2016 års utgivning och får sin egen genomgång. Även den fiktiva dagboken synas i sömmarna då den länge har varit ett populärt berättargrepp, inte minst i spåren av Jeff Kinneys Dagbok för alla mina fans-bokserie.

I statistikdelen presenteras siffror över hela utgivningen. Siffrorna visar att den i särklass största kategorin i utgivningen fortsatt är bilderböckerna, som med sina 785 titlar dessutom har ökat med hela 100 titlar (16 procent) jämfört med 2015. Samtliga övriga större kategorier har också ökat. Ökningen finns bland både de svenska originalen och översättningarna men det svenska fortsätter att dominera. När det gäller översättningar har den geografiska spridningen i varifrån översättningarna hämtats minskat. Det kommer i stort sett inte några översättningar från andra delar av världen än den västerländska. Engelskan dominerar fortsatt och de nordiska språken minskar medan franskan och tyskan ökar. Liksom tidigare år är det i första hand de kvinnliga upphovspersonerna som skriver och illustrerar böckerna. När det gäller huvudpersonernas kön finns en liten övervikt för flickorna, något större i de svenska originalen än i översättningarna.

Normer och inkludering

I 2016 års utgivning finns många exempel på synliggörande av romangestalter och företeelser som bryter mot olika typer av normer. Det finns åtskilliga skildringar av individer med olika former av psykiska funktionsnedsättningar/variationer, men huvudsakligen tycks dock synliggörandet vara kopplat till sådant som har med den fysiska kroppen att göra. Något som särskilt tydligt har ökat i 2016 års utgivning är böcker som tar upp könsidentitet och vi ser en stor ökning av skildringar av transpersoner. Det går således att se en intention till inkludering och synlighet för grupper och människor som inte ingår i majoritetssamhällets normer. Genom att synliggöra det som är annorlunda förefaller författarna vilja vidga normen.

När det gäller normer kring hudfärg kan nämnas *Black Vogue: Skönhetens nyanser* av Lovette Jallow, en bok om smink och skönhet för ”alla nyanser av svart, oberoende av ursprung och kön”.

I 2016 års utgivning finns många skildringar som uttrycker en idé om att det är okej att vara annorlunda och viktigt att vara sig själv. Det handlar också om att hitta sitt eget sammanhang och att se till exempel psykiska funktionsnedsättningar/variationer som en tillgång snarare än ett problem. I ungdomsboken *London Eye-mysteriet* av Siobhan Dowd har huvudpersonen Aspergers syndrom och tack vare det, att hans hjärna ”har ett annat operativsystem”, lyckas han lösa ett mysterium. Många av de böcker som tar upp psykiska funktionsnedsättningar/variationer har ofta som främsta syfte att synliggöra och visa på det positiva. Ett exempel på det är *Jag har tourette! Rätt! Rätt! Och lite ADHD* av Jessica Stigsdotter Axberg.

Mer problematiska skildringar av normer hittar vi i det som rör kroppen. Kroppar som faller utanför majoritetssamhällets normer beskrivs påfallande ofta som ett problem, särskilt i andras ögon. Huvudpersonerna upplever att omvärlden ser på deras kroppar som felaktiga och konstiga. I Audhild Solbergs mellanåldersbok *Kampen mot Superbitcharna* är huvudpersonen född med albinism och grav synnedsättning och beskriver sig själv vid ett tillfälle som ett missfoster i andras ögon. På samma sätt beskriver Grace, en av de sammanvuxna tvillingarna i Sarah Crossans ungdomsbok *Vi är en* hur andra ser på dem som monster eller odjur. Syftet verkar även i dessa fall vara att inkludera och synliggöra istället för att kritisera det som avviker, men problematiseringen av de icke-normativa kropparna riskerar ändå att fungera stigmatiserande.

Utseende och skönhetsnormer tas upp i *Dumplin'* av Julie Murphy där huvudpersonen Willowdean till viss del accepterar sin övervikt men samtidigt inte känner att kroppen duger i andras ögon. Det finns en dubbelhet i detta självförakt samtidigt som hon vill göra uppror mot normerna kring hur en kvinnlig kropp ska se ut. Boken har marknadsförts som en del i Kroppspositivismrörelsen som uppmuntrar individer att vara nöjda med sina kroppar som de är.

Ett annat exempel på när kroppen skildras som fel i andras ögon eller inte stämmer överens med den egna identiteten är alla böcker som skildrar transpersoner. Framför allt hittar vi dessa berättelser i mellanåldersböcker och ungdomsböcker, men att de även förekommer i böcker för yngre barn (i 2015 års utgivning fanns det till exempel en bilderbok) speglar att tankar på könsidentitet är något som uppstår tidigt.

I berättelser med transpersoner kretsar handlingen kring att vara trans och det sker ett problematiserande även här, men som leder till synliggörande och förståelse. I *Om jag var din tjej* av Meredith Russo skildras Amanda som har upplevt trakasserier och misshandel. Här sker således ett synliggörande av transpersoners utsatthet.

Bland böcker för mellanåldern hittar vi tre böcker med transperspektiv, *George* av Alex Gino, *Brorsan är kung* av Jenny Jägerfeld och *Skarven* av Sara Lövestam. Alla tre har huvudpersoner med ett annat kön än det de tilldelades vid födseln. Ingen av dem har nått puberteten, vilket gör att de lättare kan passera som det kön de är. Samtliga tre böcker handlar också om att ”komma ut” genom att berätta för föräldrar och/eller vänner och om hur omgivningen reagerar. I utgivningen finns också ett par faktaböcker om könsidentitet. I *I mitt namn: en bok om att vara trans* av Moa-Lina Olbers Croall berättar flera transpersoner om sig själva med syftet att öka synligheten och förståelsen för hur det är att vara trans.

I tidigare Bokprovningar har Sbi konstaterat att flera olika sexuella läggningar går mot ett införlivande i majoritetsnormen, då det ofta förekommer bi- och homosexuella personer i böckerna, men utan att den sexuella läggningen problematiseras. Ett exempel ur 2016 års utgivning är *Du, bara* av Anna Ahlund. Här reflekterar huvudpersonen inte alls över att det är en kille han blir kär i utan problematiken i boken är en annan.

I barn- och ungdomslitteraturen är det alltså inte längre uppseendeväckande att bli kär i någon av samma kön, men i och med detta får författarna försöka hitta andra sätt att ifrågasätta synen på sexualitet utanför normen. I ungdomsboken *Ormbunkslandet* av Elin Bengtsson skildras till exempel en incestuös relation mellan två syskon utifrån ett av syskonens perspektiv.

I bilderböckerna är det fortsatt främst i skildringen av familjen vi ser att heteronormen ifrågasätts. *Ninna och syskongrodden* av Matilda Ruta handlar om att få ett syskon. Hur Ninnas familj ser ut beskrivs inte i texten, men flera vuxna förekommer i bilderna och det är upp till läsaren att tolka huruvida Ninna lever i en kärnfamilj eller en stjärnfamilj.

Religion och mytologi

De senaste åren har vi sett ett ökat intresse för att publicera religiös litteratur, liksom ett större intresse för mytologi och religion i den profana litteraturen. Den absoluta majoriteten av dessa verk intresserar sig dock för kristendomen, medan andra religioner lyser med sin frånvaro.

Den religiösa litteraturen, som uteslutande skildrar eller återger kristna motiv, består främst av biblar eller bibliska berättelser i bilderboksformat, oftast översatta från engelskan. Under det gångna året kom till exempel *Lill-Teddys bibel* av Sally Lloyd-Jones och *Jakob brottas med en ängel: 1 Moseboken kapitel 31–33*. Värt att notera är även att det 2016 utkom två seriebiblar, *Den inofficiella Bibeln för Minecrafters: berättelser från Bibeln: block för block* av Garrett Romines och Christopher Miko och *Hjältarnas seriebibel* av Siku, Richard Thomas och Jeff Anderson. I en av de få svenska religiösa titlarna, mellanåldersboken *Signe: myggnät och maränger* av Stina Jonsson, deltar Signe i en ungdomsgrupp i kyrkan där en diskussion om den barmhärtige samariern sätter sin prägel på hennes sommarlovsfirande.

När religion förekommer i den profana realistiska litteraturen är det också, med ett fåtal undantag, kristendomen som skildras. Böckerna skildrar olika sätt att förhålla sig till religion och övergripande kan sägas att kristendomen *presenteras* i böcker för de lägre åldrarna medan den *problematiseras* i böcker för äldre läsare.

Konflikter med religiös grund syns i bland annat Charlotte Cederlunds ungdomsroman *Middagsmörker*, där återkommande minnesbilder av en blodig massaker på 1600-talet får symbolisera det kristna förtrycket av den samiska tron från dåtid till nutid. Bali Rai låter tonåringen Harvey undervisa sin rasistiska granne om sikhism i den lättlästa ungdomsboken *Gamla hundar, nya vanor*. Men konflikterna behöver inte nödvändigtvis vara uttalat strukturella, utan kan också äga rum i personers inre. I ungdomsboken *Guldgossar* skildrar Sonya Hartnett en tvivlande Freya, vars avståndstagande från de i hennes tycke hycklande söndagsgudstjänsterna fungerar som ett led i vuxenblivandet. En annan gestalt som brottas med den kristna tron är transtjejen Amanda i ungdomsromanen *Om jag var din tjej* av Meredith Russo.

I fantastiken ligger ofta urgamla myter till grund för de historier som berättas. I exempelvis *Kraften* av Siri Pettersen, den sista delen i trilogin *Korpringarna*, finns en kraft som ligger till grund för den mytbildning som avslöjas som falsk i seriens första delar, men som i den tredje visar sig ha oanad potential. Huvudpersonen Hirka utför bland annat urgamla riter för att ”bli korp”, det vill säga genomgå en förvandling för att hon ska kunna ena splittrade folk och världar. I Märten Sandéns mellanåldersbok *I bergets hjärta* förekommer inte bara en kristen namnsymbolik, utan läsaren får även stifta bekantskap med så vitt skilda företeelser som en grupp kväkare och en mänsklig inkarnation av Djävulen själv. Ungdomsboken *Dans för en död prinsessa* av pseudonymen Lo Kahn inleds med en skapelsemyt och skildrar ett samhälle där ett flertal religioner till en början för en fredlig samexistens. Här, liksom i många av årets fantastiska berättelser, genomsyras språket av religiösa uttryck, relaterade till skapelsen och högre makter.

Ett ökat intresse för mytologi, och främst för nordisk sådan, speglas förutom i nämnda *Kraften* exempelvis i mellanåldersboken *Näcken*, del 6 i Pax-serien av Åsa Larsson, Ingela Korsell och Henrik Jonsson, i Elisabeth Östnäs vikingatrilogi för ungdomar som avslutas med *Korpgudinnan* samt i Rick Riordans ungdomsbok *Krigarens svärd*, där huvudpersonen Magnus får flytta till Valhall efter att ha fått veta att han är guden Frejs son. I faktabokskategorin hittar vi också flera exempel, som de båda rikligt illustrerade *Nordiska gudar* av Johan Egerkrans och *Gudar, hjältar och monster i den grekiska mytologin* av Selene Nicolaides.

Flykt från krig

I den stora flyktingvågens efterföljd har det 2016 kommit en rad berättelser för alla åldrar som skildrar erfarenheter av att fly från krig. Den här typen av flyktskildringar har successivt ökat i den svenska barn- och ungdomslitteraturen de senaste tre åren, men 2016 har det skett en markant ökning jämfört med tidigare år.

Totalt rör det sig om ett fyrtiotal titlar, varav majoriteten handlar om själva flykten, tiden i flyktinglägret, ankomsten till det nya landet och/eller integreringsprocessen. I de allra flesta fall är det en familj, eller delar av en familj, som flyr, men i enstaka fall rör det sig om ensamkommande flyktingbarn. Ett exempel på det sistnämnda är den lättlästa ungdomsboken *En perfekt julafton* av Josefin Schygge, som handlar om Najib som har flytt ensam från Kabul till Sverige och tänker mycket på sin familj som han har skiljts från. Återförening av familjer som har splittrats är över huvud taget ett återkommande tema i dessa berättelser.

Flyktskildringarna berättas oftast ur det flyende barnets perspektiv, även om det också förekommer berättelser där berättaren är någon helt annan, till exempel ett svenskt barn som möter flyktingar. Att det är de flyende barnen som står i centrum för med sig att vi 2016 har fått betydligt fler berättelser än vanligt där huvudpersonen är av icke-västerländsk härkomst.

Generellt för flyktberättelserna gäller att ju äldre den tilltänkta läsaren är desto mer komplexa livsöden skildras och desto mer av det trauma som det innebär att fly får läsaren ta del av. Som Sbi:s forskare Åsa Warnqvist har konstaterat i en studie av flyktskildringar i samtida svenska bilderböcker (Warnqvist, s. 51–66) problematiseras flyktens trauma i liten utsträckning i de böcker som vänder sig till de yngsta läsarna. I stället är rese- och äventyrsmotiven framträdande. I den mån flyktens trauma skildras görs det oftast genom symboliska framställningar, som färgval.

Warnqvist konstaterar också att bilderböckerna ofta skildrar själva flykten från det ena landet till det andra och att denna flykt nästan undantagslöst sker över ett hav. Några exempel på detta i 2016 års utgivning är Henrik Wallnäs och Matilda Rutas *Åka buss*, Francesca Sannas *Flykten* och Pija Lindenbaums *Pudlar och pommes*. I den sistnämnda flyr fyra hundar från ön där de bor. Att det finns en väpnad konflikt i bakgrunden antyds endast genom att någon har kastat en stor stenbumling i deras pool. När hundarna kommer till en annan ö välkomnas de av några av hundarna där, men inte av ”dumma hunden” som tydligt gör skillnad på vi och dem. *Pudlar och pommes* är en av mycket få bilderböcker som förutom själva flykten också tar upp integration och integrationsproblem.

Integration och livet i det nya landet står däremot i fokus i många av kapitel-, mellanålders- och ungdomsböckerna. I Zulmir Bečevićs ungdomsnovell *Du och jag mot världen* skildras hur jagberättarens integrationsprocess påverkas och försvåras av att han inte vet, alternativt inte vill acceptera, vad som har hänt med hans pappa. Mellanåldersboken *Nadine längtar hem* av Bernard Ashley skildrar Nadines tillvaro i London efter att hon och hennes mamma har flytt från Goma. Författaren beskriver hur skrämmande en tillvaro i ett nytt land kan vara. Nadine förstår inte språket och kan inte göra sig förstådd i skolan. Även Nadine längtar efter sin pappa, som är försvunnen. I N. H. Senzais mellanåldersbok *Flykten från Kabul* skildras elvaåriga Fadi och hans familjs flykt från talibanregimen i Afghanistan. Livet i det nya landet USA försvåras av att Fadis lillasyster Mariam kom bort i tumultet vid flykten. Familjen gör allt de kan för att hitta Mariam, men skuldbelägger alla sig själva för det inträffade. *Flykten från Kabul* är en av få böcker i 2016 års utgivning där de centrala personerna är muslimer och muslimska världsåskådningar skildras.

I 2016 års utgivning finns också några böcker som skildrar flykt ur ett historiskt perspektiv. Ruta Sepetys ungdomsbok *Tårar i havet* utspelas exempelvis under andra världskriget vintern 1945 och handlar om en av historiens värsta fartygskatastrofer. I centrum finns fyra ungdomar som har flytt kriget. Krigsvintern 1945 är även tidpunkten då Michael Morpurgos *Flykten från den brinnande staden* utspelas. Från Dresden i Tyskland flyr en familj de fallande bomberna, tillsammans med en elefant från djurparken där mamman arbetar.

Skräck

Skräck, rysare, spöken och annat skrämmande är inget nytt i barn- och ungdomslitteraturen. Inte heller i samhället där fascinationen för skräck återfinns inte minst i film och populärkultur. Sbi har även sett en ökning av barn- och ungdomsböcker med skrämmande inslag, vilket föranleder frågan: vad är det som skräms i 2016 års barn- och ungdomsböcker?

Det är främst i böcker för barn från 6 år och uppåt som vi hittar det riktigt skrämmande. Genomgående för de skönlitterära böckerna är att spöken är ett vanligt inslag när det ska skrämmas, särskilt i kapitel- och mellanåldersböckerna. En vanlig inramning för ruskigheterna är sommarlov, vilket ger friare ramar och spelrum för huvudpersonerna, och främmande hus med spökhuspotential. I mellanåldersboken *Sagolunden* av Sofia Bergting spelar till exempel ett barnhem en viktig roll och i *Kråkslottet* av Ewa Christina Johansson, även den en mellanåldersbok, ska Viva tillbringa sommaren i sin storasysters hus på landet. I båda husen uppdagas att det tidigare har hänt något hemskt.

Även skolmiljöer där döda lärare skrämmer förekommer, som i mellanåldersböckerna *Varm vinter* av Åsa Anderberg Stollo och *Frostbitna* av Lena Ollmark. I *Varm vinter* blir huvudpersonen Annie en länk för den döda läraren som vill komma i kontakt med sin dotter. I *Frostbitna* rullas en familjetragedi upp där en syster har blivit anklagad för att ha bränt ihjäl sina syskon. Systemen visar sig vara den döda läraren som orsakat fasa i de två tidigare delarna i bokserien *Firnbarnen*. Öppna slut borgar också för att skapa en kuslig stämning, särskilt i ungdomsböckerna men också i böcker för yngre barn där detta annars är mer ovanligt. I kapitelboken *Zombiespanarna* av Annika Widholm och Jonna Björnstjerna besöker Malva och Hanna en galleria som är full av zombier. De visar sig vara påhittade, tror Malva och Hanna, men i bokens sista bild springer zombierna efter bilen där flickorna sitter intet ont anande. Ett annat exempel är kapitelboken *Dataspelet* av Petrus Dahlin och Johanna Kristiansson där Ville olovandes spelar dataspelet *Ansiktet*. Spelet förföljer honom och Ville fångas till slut av självaste *Ansiktet* och försvinner.

Monster och varelser av olika slag, till exempel zombier, vampyrer och varulvar, förekommer i böcker för alla åldrar. I ungdomsboken *Miras hemlighet* av Camilla Jönsson blir till exempel berättarjaget intresserad av mystiska Mira som visar sig vara en vampyr. I den tecknade serien *Skräcksäcken* av Emil Maxén stoppas diverse djur ner i en magisk säck för att sedan komma upp i nya otäcka och bestialiska former. Det finns även skrämmande berättelser med inslag av folktro och väsen. Gamla sägner ligger bland annat till grund för det skrämmande som utspelas i ungdomsböckerna *Blodvittring* av Staffan Cederborg och *Hemsökta* av Magnus Nordin. I den tecknade serien *Blodet isar* har Emelie Östergren illustrerat sägner med skräcktema insamlade av folklivsforskaren Bengt af Klintberg.

I 2016 års utgivning finns även en mängd böcker, såväl skönlitterära som faktaböcker, där insekter är med som ett otäckt och skrämmande inslag. I mellanåldersboken *Boet* av Kenneth Oppel har getingar en central roll, i nämnda *Frostbitna* förekommer nattfjärilar som bland annat attackerar en av huvudpersonerna och i mellanåldersboken *Spindelns hemlighet* av Ewa Christina Johansson står en giftig spindel bakom en oförklarlig död.

Dagboksromanen

Dagboksformen har länge varit ett populärt berättargrepp i litteratur för barn och unga och som bland andra litteraturforskaren Maria Nikolajeva har noterat fick den ett uppsving i början av 2000-talet. Efter en kort periods nedgång har vi de senaste åren återigen sett en ökning av barn-

och ungdomsböcker skrivna i dagboksform. En bidragande faktor är troligen Jeff Kinneys succé med bokserien *Dagbok för alla mina fans*, men som Nikolajeva påpekar kan ökningen också kopplas till ett allmänt intresse för det självbiografiska och dokumentära (Nikolajeva, s. 179).

I 2016 års utgivning ser vi ett tjugotal dagboksromaner, varav majoriteten är översatta. Med ett fåtal undantag är samtliga titlar mellanåldersböcker och hälften av titlarna är fortsättningar på bokserier, vilket indikerar att dagboksformen lämpar sig väl för detta format. Ett exempel är Rachel Renée Russells populära bokserie *Nikkis dagbok*. Två nya delar utkom 2016 samt *Nikkis dagbok: hur du gör din egen dagbok*, där berättelsen varvas med sidor som läsaren uppmanas fylla med egna dagboksanteckningar. Även om Nikki förklarar att ”vem som helst” kan följa hennes exempel och börja skriva dagbok är det tydligt att målgruppen är flickor.

I 2016 års dagböcker är flickberättaren också vanligast, vilket kan kopplas till att dagboksskrivande länge har betraktats som en typiskt kvinnlig syssla. Här ser vi både fortsättningsdelar i bokserier och nya ansikten. Ett par exempel på det sistnämnda är Jenna i mellanåldersboken *Jennas första* av Pernilla Gesén och Zeni i Sita Brahmacharis lättlästa ungdomsbok *Rälständer och lösgommar*. *Dagbok för alla mina fans* står för tre av årets sju dagbokstitlar med pojkberättare då *Dagbok för alla mina fans: Satsa allt*, elfte delen i serien, fick sällskap av två återutgivna titlar. Ett nytillskott bland pojkberättarna är Max i mellanåldersboken *Skolans hjälte*, första delen i serien *Den otursförföljde Max Crumbly*, skriven av ovan nämnda Russell i samarbete med hennes döttrar Nikki och Erin Russell.

Dagboksromanerna håller sig överlag till traditionella och delvis stereotypa ramar, till exempel gällande hur flickor och pojkar porträtteras, men också när det gäller själva dagboksskrivandet, då det i närmare hälften av titlarna framgår att berättaren skriver dagbok för hand. Detta är intressant med tanke på att så mycket skrivande idag sker elektroniskt på skärmar och att teknologi och IT blivit allt vanligare inslag i barn- och ungdomsböcker. En förklaring kan vara att referensen till penna och papper bidrar till illusionen att boken som läsaren håller i sin hand är den faktiska dagboken.

Ett annat vanligt grepp för att skapa en känsla av autenticitet är en ramberättelse där någon hittar dagboken. Så är fallet i Staffan Cederborgs ungdomsroman *Blodvittring*, där författarjaget i boken hittar tre fyrdagböcker och, efter smärre ändringar, publicerar texten ”så som den står skriven i fyrdagböckerna” i den bok läsaren håller i sin hand. Layout och illustrationer kan också utnyttjas för att ge sken av autenticitet, vilket syns i flera titlar. Ett exempel är den redan nämnda *Rälständer och lösgommar*, där texten ser ut att vara skriven i ett anteckningsblock.

Bilder och formgivning i textbaserade böcker

I 2016 års utgivning är mycket sig likt vad gäller illustration och form, men bland annat den senaste tidens diskussioner om normbevarande och normbreddande bilder i barn- och ungdomslitteraturen, vad vi använder bilderna till och vad de skulle kunna användas till har delvis påverkat hur böckerna ser ut. När det gäller representation går det till exempel att se en förändring. Det är inte längre bara pojkar som till exempel spelar fotboll när bilder på sportande barn förekommer och som Sbi har konstaterat i tidigare Bokprovningar är det inte längre bara barn som är ljushyade och blonda som skildras i böckerna. *Ge inte upp, Amina!* av Annelie Drewsen med illustrationer av Anders Westerberg är ett exempel på en skildring av en mörkhyad flicka som ägnar sig åt löpning.

Det finns dock fortfarande begränsningar i vilka kroppar som får synas. Oavsett förlag är de avbildade barnen, med några få undantag, till exempel smala och gängliga. Barn som avbildas i samma bok är också påfallande ofta ungefär lika långa, medan årsbarn i verkligheten kan se väldigt olika ut. En av orsakerna till likriktningen kan vara att många förlag använder bildbyråbilder för illustrationerna, i vilkas bilder barn och unga ofta avbildas för att representera just barn och unga och därmed behöver representera normen för de sökord som kopplas till respektive bild och som de förväntas vara ett exempel på.

Det finns också många vedertagna normer när det gäller böckernas formgivning, kopplade till bland annat genre, ålder på målgruppen, förlag och bokserier. Ibland kan emellertid en trend vara med och bana vägen för något helt nytt. Som Sbi konstaterade i föregående års Bokprovning har bildromanerna fått ett uppsving och ökat markant i antal i och med Jeff Kinneys succé med *Dagbok för alla mina fans*-bokserien. Branschen var snabb att haka på och i 2016 års utgivning finns en hel del bildromaner som använder Kinneys format och dessutom utvecklar det, vilket medför att de utforskar den illustrerande bildens möjligheter i textbaserade böcker och därmed också bidrar till att förnya dem. De norska mellanåldersböckerna *Världens värsta rektor* och *Världens värsta resa*, med text av Marius Horn Molaug och illustrationer av Kristoffer Kjølberg, är exempel på detta. De båda böckerna är ur illustrationssynpunkt påkostade. Alla illustrationer är i färg och illustratören använder sig även av bokpärmarnas insidor, den så kallade tapeten, för att berätta en egen parallellhistoria som börjar på pärmens första insida och slutar på den sista.

Det är i dag mycket vanligt att ge ut böcker i bokserier. De olika delarna publiceras ofta tätt och förlagen och formgivarna söker efter sätt att visa att böckerna i serien hör ihop. De flesta använder ett slags ordlogotyper utifrån seriens huvudpersoner (till exempel LasseMaja) och/eller författarens namn (till exempel Anna Jansson). Pax-böckerna med text av Åsa Larsson och Ingela Korsell samt illustrationer av Henrik Jonsson har förutom detta även en siluett i bakgrunden som fortsätter från omslag till omslag. De har även olika färg på snitten. Till Lisa Hyderys bokserie om syskonen Tilly har Sofia Falkenheim skapat en diskret profil, nämligen ljuset som kommer in från ett fönster och faller över barnen. Det är olika fönster på varje omslag, men perspektivet och formen på skuggorna gör att de olika omslagen bildar en helhet.

Sociala skillnader

Skildringar av sociala skillnader tog Sbi upp i föregående års Bokprovning, och upphovspersonernas intresse för problematiken fortsätter att vara stark. Det tycks också ha tillkommit en ökad medvetenhet om hur de här skillnaderna tar sig uttryck. Därför kan de också ofta nämnas i förbigående, även i skildringar där de inte utgör ett huvudtema.

Men det finns också en rad verk som uttryckligen önskar skildra framför allt de människor som har det som svårast socialt och ekonomiskt. I bilderboken *Veckan före barnbidraget* av Elin Johansson och Ellen Ekman skildras hur en mamma med begränsade medel försöker klara av veckan före barnbidraget när plånboken är tom och samtidigt hitta glädjeämnen i sådant som inte kostar pengar. Kapitelboken *Pejjes många frågor: tiggare, längtan och mobiltelefoner* av Inger Ekbohm och Emma Göthner handlar om Pejje som funderar över kvinnan som sitter utanför affären där hans pappa jobbar. Varför sitter hon där och var finns barnen på fotografiet som hon har bredvid sig? Boken avslutas med några sidor om verkliga personer som försörjer sig genom tiggeri. I mellanåldersboken *Rakt mot hindret!* av Malin Eriksson blir Jo och hennes arbetslösa mamma vräkta och tvingas flytta in hos mormor. Mormodern erbjuder sig att betala för ridlektioner åt Jo, något som Jo alltid drömt om, och hon förstår inte varför det gör hennes mamma så upprörd. Det visar sig att Jos mamma har en komplicerad relation till både mormor och stallet.

Av de samtidsskildringar som tar upp sociala skillnader är en övervägande majoritet svenska original. När det gäller översatt litteratur återfinns tematiken oftare i de fantastiska berättelserna och särskilt översättningarna från engelska är mer benägna att uppehålla sig vid ämnet. I dystopierna och fantastiken är sociala skillnader ofta ett av romanens centrala teman. Bland 2016 års böcker kan exempelvis nämnas *Glassvärdet* av Victoria Aveyard, där huvudpersonen Mare trots sitt röda blod besitter magiska krafter, något som annars är förbehållet eliten. I *Naondel: krönikor från Röda klostret* av Maria Turtschaninoff möter läsaren ett strikt hierarkiskt system i det palats där en makthungrig visir inordnat sina kvinnor: Här finns tjänarinnor, konkubiner, förstahustrur, andrahustrur; var och en plågsamt medveten om sin plats.

Men det finns också realistiska översatta böcker som tar sig an temat. I Sonya Hartnetts ungdomsbok *Guldgossar* flyttar till exempel en rik tandläkarfamilj in i en australiensisk

arbetarklassförort. Ett gryende klasshat mellan de vuxna å ena sidan och barnen å den andra kommer till konkreta uttryck vid ett flertal tillfällen.

Våld

Den tydligaste övergripande tendensen i barn- och ungdomslitteraturen 2015 var att våldet var påtagligt framträdande. Grovt våld, djurplågeri, mobbning och misshandel förekom rikligt i såväl realistiska skildringar som i fantastiken, framför allt i ungdomsböckerna, men även i litteraturen för yngre, och våldsskildringarna var ofta explicita och detaljerade. Många böcker diskuterade vad våldet gör med oss, när det är befogat och det omöjliga i att förstå våldets natur.

Temat är inte lika starkt i 2016 års utgivning även om det är fortsatt framträdande i enskilda titlar, huvudsakligen i fantastiken, men även i de realistiska skildringarna. Fortsatt förs ofta en diskussion om vad våldet gör med oss. Christina Lindströms ungdomsroman *Jack* skildrar hur ett tidigare våldsamt beteende kan påverka nuet. Huvudpersonen Jack har tidigare mobbat och engagerat sig i en nazistisk rörelse, och romanen skildrar hans väg till insikt och uppgörelse med sitt förflutna. Om att ge igen handlar Bo R. Holmbergs lättlästa ungdomsbok *Det är Flanagan och jag*, där Bjarne och hans kompis Flanagan blir trakasserade och slagna av Lenny, en kille i klassen. För att kunna ge igen börjar de träna boxning. Vägen bort från våldet blir alltså att ge igen med mer våld, men de tar också hjälp av vad de tror är en magisk formel som ska stjäla Lennys mod.

I fantastiken återfinns bland annat en rad våldsamma gestalter, ofta kvinnor. Krigaren Sulani i Maria Turtschaninoffs ungdomsbok *Naandel: krönikor från Röda klostret* är till exempel inbegripen i en lång och blodig kamp när hon ska tas till en mäktig mans palats. I Brandon Sandersons ungdomsbok *Uppstigningens brunn* har Vin till sin makes förfaran ihjäl människor och varelser, i explicita våldsskildringar där bland annat ett öga spricker när Vin trycker in ett finger i sin angripares ögonhåla.

Våld i historien aktualiseras även i en rad titlar. Ett exempel är ungdomsboken *Pojken på bergets topp* av John Boyne, som utspelas under andra världskriget och där bland annat en avrättning skildras explicit. Författaren tar upp hur våld rättfärdigas på olika sätt och vad hjärntvätt gör med oss. I mellanåldersboken *Den stora häxjakten* av Sofi Hjort skildras häxprocessen i Stockholm och i ord och bild de våldshandlingar som utfördes mot kvinnor som antogs vara häxor.

IT, datorer och sociala medier

Datorer, internet, mobiltelefoner och sociala medier spelar en allt större roll i barn och ungdomars liv. Detta är även något som speglas i litteraturen, dels i faktaböckerna men också i skönlitteraturen, och 2016 har framför allt faktaboksutgivningen med denna inriktning ökat.

Faktaböcker om programmering för barn dök upp 2015 och under 2016 har utgivningen fortsatt att öka. Det rör sig främst om böcker om programmeringsspråket Scratch, som kan användas för att programmera spel, men här finns även en bok om internet, *Så funkar internet* av Karin Nygårds. Vi ser även en mängd olika handböcker i dator- och mobilspel som Minecraft och Pokemon Go. När det gäller Pokemon Go har förlagen varit snabba att haka på trenden då mobilspelet lanserades så sent som sommaren 2016.

Att datorspel är en stor del i barns vardag ser vi också i skönlitteraturen. Den lättlästa kapitelboken *Leo och datorspelet* av Christina Lindström tar upp konflikten mellan en pojke och hans pappa när det gäller speltid. Andra skönlitterära böcker utspelas i en framtid där datorspelen har blivit så avancerade att spelet utförs i en virtuell verklighet, till exempel ungdomsdystopin *Nivå: dödlig* av James Dashner. I bilderboken *Vem kan räkna alla stjärnorna?* av Anna-Clara Tidholm använder sig huvudpersonen av en surfplatta och hamnar, i en av flera möjliga tolkningar av boken, själv inne i spelet. Idén om att befinnas sig i en digital värld berörs också i mellanåldersboken *Ilskan, rädslan, löftet* av Maria Frensborg. Här hamnar Josefs pappa i koma efter en svår olycka och Josef flyr in i sina dataspel samtidigt som han börjar fundera kring om en människa skulle kunna leva vidare digitalt.

De flesta böcker om datorer och spelande har pojkar som huvudpersoner men även flickor förekommer. I *Project Prep: lanseringen av en modeapp* av Niki Smit programmerar exempelvis den kvinnliga huvudpersonen en app som ska hjälpa användaren att klä sig moderiktigt.

Sociala medier syns också allt mer i barnlitteraturen och 2016 ser vi särskilt mycket av barn som vill bli kända genom att lägga ut filmer på YouTube, som i *Sanningen om Dixie* av Martin Svensson och *Emres handbok i konsten att bli känd* av Siri Spont. Även baksidan av sociala medier behandlas i Jenny Milewskis *Den tusende följaren* där huvudpersonen, en känd vloggare, får sin identitet stulen. För de barn som gärna själva vill bli youtubers gavs även *Dunderguiden till Youtube* ut där humorgruppen Dunderhumor delar med sig av sina bästa tips.

Som Sbi har konstaterat i tidigare Bokprovningar förändras sättet att kommunicera i vardagsberättelserna i och med att de fiktiva gestalterna messar, chattar, skickar smileys, instagrammar, tar selfies med mera i böckerna. I *En tjej att klicka bort* av Måns Gahrton och Johan Unenge syns detta redan i titeln och på framsidesbilden, men framför allt förändrar det berättandet och berättartekniken i verken. Moa Eriksson Sandbergs och Eva Sussos mellanåldersbok *Du är inte ensam, Stargirl* kan beskrivas som en brev- eller mejlroman, då hela berättelsen är uppbyggd av en mejlkonversation mellan två mejlvänner. Vanligare är att mejl, blogginlägg, sms, chattar och liknande återges löpande i berättelsen. Motorn i Johanna Nilssons *Om hundra dagar ska jag dö så satans vackert att du vill följa med* är till exempel de blogginlägg som en flicka som tänker begå självmord gör, som återges i sin helhet.

Förlagsfördelningen och egenutgivningen

Sbi:s årliga statistik har tidigare visat att ökningen i utgivningen under 2000-talet främst berodde på att egenutgivningen och antalet förlag med en liten årlig utgivning (1–5 titlar) ökade. Mellan 2006 och 2015 nästan fördubblade de små förlagen och utgivarna sin andel i antalet titlar räknat. Men 2016 har något påtagligt hänt. Nu är det i stället de stora, etablerade förlagen som ökar sin utgivning, och i vissa fall väldigt mycket. De tio förlagen med störst utgivning står för mer än hälften av den totala utgivningen.

De tre största utgivarna har mellan 2015 och 2016 ökat sin utgivning med 18 procent (Bonnierförlagen), 11 procent (Rabén & Sjögren) respektive hela 90 procent (B. Wahlströms). I Bonnierförlagens och Rabén & Sjögrens fall rör ökningen både utgivning av nya original och av återutgivning, men i fallet B. Wahlström enbart återutgivning. Även förlag som Tukan, Nypon, Egmont Kärnan, Känguru, Opal, Lilla Piratförlaget och Olika har avsevärt ökat sin utgivning och i dessa fall rör det sig nästan enbart om nya original. Totalt sett är det bland de 20 största utgivarna endast en (Natur & Kultur) som under året har minskat sin utgivning. Antalet utgivare som har givit ut fler än sex titlar har samtidigt ökat från 42 förlag till hela 62 förlag mellan 2015 och 2016.

Bland dessa utgivare finns tre så kallade publiceringstjänster där författaren står för publiceringskostnaderna. Dessa är Solentro, Books on demand och Whip media. I listan finns även Idus, som både ägnar sig åt reguljär förlagsverksamhet och erbjuder publiceringstjänster. Det har skett en stadig ökning av titlar utgivna genom olika publiceringstjänster de senaste åren, och egenutgivningen i övrigt fortsätter att vara stor även 2016.

Som Sbi tidigare har konstaterat kan det ofta vara svårt att avgöra om en bok ska klassas som egenutgiven, utgiven via publiceringstjänst eller på ett mindre förlag. Sbi följer i klassificeringsarbetet Kungl. bibliotekets riktlinjer. En bok där upphovspersonen själv har varit ansvarig för så gott som alla led i utgivningen, som till exempel kontakt med tryckeriet, betraktas som egenutgiven medan en bok där upphovspersonen anlitat en extern part för att sköta utgivningen räknas som utgiven via publiceringstjänst.

När det gäller innehållet i de egenutgivna böckerna speglar 2016 års utgivning i mångt och mycket den reguljära förlagsutgivningen. De tar ofta upp samma typ av teman, som flykt, transfrågor, normer och inkludering. Ett annat återkommande kännetecken är berättelser med lokal anknytning. Precis som föregående år ser vi ett stort antal debutanter i egenutgivningen.

Böcker publicerade på andra språk än svenska

Böcker utgivna på annat språk än svenska var 168 till antalet och ökade med hela 83 procent 2016 jämfört med föregående år. Precis som tidigare år innefattar utgivningen dock ett större antal bokklubbsböcker som är utgivna på finska och är riktade till den finska marknaden, men som har svenska ISBN-nummer. Utöver dessa titlar är arabiska och engelska de vanligaste språken och en stor del av böckerna återfinns i kategorin bilderböcker.

Förutom jiddisch finns alla de officiella minoritetsspråken i Sverige representerade. Astrid Lindgrens och Ingrid Vang Nymans *Känner du Pippi Långstrump?* har exempelvis givits ut på meänkieli med titeln *Tunneks sie Pippi Longstrympin?* Nämnas kan även *Apmut: ällösujtar* av Apmut Ivar Kuoljok, Margareta Dahl Sandling och Torbjörn Sandling som är skriven på lulesamiska och Marin Saltos *Badbomber & simbojpp* som är en av tre titlar som har översatts till fem varieteter av romani chib.

Bland böckerna med parallelltext är svenska och ett annat språk den vanligaste kombinationen, som i Yuyi Morales *Viva Frida*, en bilderbok om Frida Kahlo med text på spanska och svenska. En ovanlig variant på detta är *Stjärna från morgon till kväll* av Karin Wändahl och Kerstin Elias Costa, en vändbar bilderbok med parallelltext på svenska och arabiska som kombinerar svenskans och arabiskans läsriktningar.

Översättningar

1 078 titlar (45 procent) av den totala utgivningen utgörs av översättningar, vilket är en ökning med 18 procent jämfört med 2015. Sett till antalet titlar var ökningen ungefär lika stor som bland de svenska originalen. Engelskan dominerar fortsatt som översättningsspråk och står för 64 procent av översättningarna (61 procent 2015), att jämföra med 1999 då engelskan utgjorde hela 81 procent.

Översättningar från de nordiska språken har minskat medan de tyska och franska har ökat. Noterbart är att även om det tillkom ett par titlar översatta från slovenska respektive koreanska, kom det över huvud taget inga översättningar från ungerska, arabiska, grekiska, persiska eller polska, vilka fanns representerade i 2015 års utgivning. Den geografiska spridningen i varifrån översättningarna hämtats har således minskat. Det kommer i stort sett inte några översättningar från andra delar av världen än den västerländska.

Barn och ungdomar skriver

Föregående års Bokprovning visade att det under 2015 skedde en stor ökning i utgivningen av böcker skrivna inte *för* utan *av* barn och ungdomar. Bakom ökningen låg främst föreningar och förlag inriktade på just denna typ av litteratur. Under 2016 har det skett en marginell minskning, vilket betyder att intresset för att ge ut verk som barn och unga själva har producerat fortfarande är relativt stort. Utgivningen domineras i 2016 års utgivning liksom förra året av titlar från föreningen Lindanda samt förlaget Pliplop Books. I en del fall är böckerna skrivna inte av enskilda utan av en grupp barn. *William Skarps testamente* är till exempel skriven av årskurs 8 på Korsbackaskolan i ett skrivprojekt med författaren Tony Manieri.

Genomgång av litteraturkategorier

Bilderböcker

År 2016 utkom 785 bilderböcker, vilket är en ökning med 16 procent och hela 100 titlar jämfört med 2015. I stort sett hela ökningen består av förstagångsutgivna titlar, där det översatta har ökat mer än det inhemska. Bilderböckerna är också en av de kategorier som har ökat allra mest under 2000-talet, vilket huvudsakligen beror på förbättrade och förenklade tryckmetoder.

Bilderboksutgivningen domineras av böcker med tydlig brukskaraktär som är tänkta att fungera vägledande och instruerande för det lilla barnet kring sådant som att få ett syskon, sluta med napp, lära sig känna igen djur och att gå och lägga sig. Fortsatt ges det även ut åtskilliga bilderböcker som baseras på animerade Disneyfilmer, och den film som dominerar är fortfarande *Frost*, med tio titlar. Däremot har antalet titlar som befinner sig i gränslandet mellan bok och leksak avsevärt minskat. *Fordon* samt *Djur* av Sarah Conner är avsedda att sättas fast på barnvagnen och består av formskurna bilder som hålls ihop av en plastring i stället för pärmar. Till dessa kan endast läggas några böcker med tillhörande träfigurer, ljudspelare eller mjukdjur att sticka in handen i, några böcker av plast eller tyg för det lilla barnet samt tre plåtådor där berättelser från bland andra Disneyfilmerna *Zootropolis* och *Hitta Doris* samsas med pysselböcker, målarbok, klistermärken, affischer och/eller pennor.

En kategori som däremot för andra året i rad har fått ett uppsving är textlösa bilderböcker, internationellt kallade ”silent books”. I dessa bilderböcker är det bilderna som ensamt står för berättandet. Jennie Ekström låter i *Fröet* svartvita, detaljerade tuschteckningar berätta om en ensam pojke som kastar en flaskpost i havet med förhoppningen att få en vän. Sidorna domineras av vågor och växter som slingrar sig över uppslagen, men alltså inga ord. Temat återkommer i den slovenska bilderboksskaparen Maja Kastelics *Pojken och huset*, där en pojke undersöker ett främmande hus och på vinden möter någon att vika pappersplan med.

De textlösa bilderböckerna hyllar också ofta fantasin. *Kartan* och *Återkomsten* av Aaron Becker är andra och tredje delen i en serie om tre bilderböcker där barn kommer till en magisk sagovärld genom att rita sig in i den. I JiHyeon Lees *Simbassängen* uppstår det magiska under vattnet i en simbassäng, där oanade världar öppnar sig i de inledningsvis minimalistiska teckningarna i krita. Fantasilekar och fantasins kraft återkommer även i en rad andra titlar, till exempel *Kalle och Elsa rygger* av Jenny Westin och Jesus Verona, i vilken två barn ska bygga en koja och trädgården förvandlas till en djungel. Två bröders oförutsägbara lekar – som kanske försiggår i fantasin, kanske inte – får vi ta del av i Eva Lindströms *Oj, en polis*.

Något annat som vi ser mer av är översättningar av internationellt framstående bilderboksskapare. Sbi efterlyste detta i föregående års Bokprovning, och läget ser lite annorlunda ut 2016. Här hittar vi bland annat *Färgernas ljud* av Jimmy Liao, *Vi hittade en hatt* av Jon Klassen, *Dagen när inget hände* och *De fem skavankerna* av Beatrice Alemagna samt två titlar där Wolf Erlbruch är inblandad: hans egen *Leonard*, som även har utkommit i arabisk översättning med titeln *Lijunard* och arabisk text av Ibrahim Abu Hashhash, och *Björnen som inte var där*, där Oren Lavie står för texten. Från våra nordiska grannländer har svenska förlag till exempel importerat *Hur hunden fick sin blöta nos* av Kenneth Steven och Øyvind Torseter, *Morkels alfabet* av Stian Hole och *Det var inte jag! sa Robinhund* av Alice Lima de Faria.

I den svenska utgivningen hittar vi bland annat en rad bilderböcker som tar upp existentiella frågor, till exempel *Idag vet jag inte vem jag är* av Ida Sundin Asp, där en dement jagberättare försöker få grepp om sin omgivning med hjälp av sitt barnbarn. *Uppre bland molnen* av Matilda Salmén spekulerar i vad som händer efter att vi dör, medan Hanna Arnesens *På natten flyger vi* tar upp drömmarnas förändrande potential. Ett slags skapelseberättelser för små barn utgör *Badbaljan* av Per Gustavsson och *Mitt bland stjärnor* av Lotta Olsson och Olof Landström.

När det gäller form- och berättartekniska experiment kan småbarnsbilderboken *Klä på Herr H* av Emma Virke nämnas. Här är läsaren tilltalad och medskapare när Herr H frågar efter sina kläder och attiraljer.

Kapitelböcker

För andra året i rad ökade utgivningen av kapitelböcker till 418 titlar, vilket är en ökning jämfört med föregående år med närmare 17 procent. Det är främst de svenska originalen som har ökat.

Som Sbi har konstaterat i tidigare Bokprovningar har Pisa-rapporten 2013 ställt barns läsning i fokus, vilket har avspeglats i utgivningen bland annat genom satsningar på börja läsa-böcker och lättlästa böcker. 2016 förde med sig en minskning av den här typen av böcker, men fortsatt kommer åtskilliga lättlästa långserier som LasseMaja-deckarna av Martin Widmark och Helena Willis samt Beast Quest av Adam Blade. Nytt bland börja läsa-böckerna 2016 är böcker skapade utifrån populära filmer som *Star Wars*, *Trassel* och *Frost*. Tidigare har böcker baserade på filmer från till exempel Disney främst återfunnits bland bilderböckerna.

När det gäller böckernas innehåll är det liksom tidigare vanligt att handlingen kretsar kring vardagsrealistiska skildringar med fokus på vänskap, skola och familj. Svårigheter i vänskapsrelationer står i fokus i till exempel Elin Lindells *Upphittat: tiger och silverfisk* och pseudonymen Anton Bergmans *Världens mesta Ester*, där flickorna som står i centrum försöker hantera att deras nya, spännande vänner gör och säger saker som känns fel. I *Tvillingarna* av Åsa Anderberg Strollo och *En myras liv* av Linn Gottfridsson är det två pojkar som inser att de själva inte betar sig riktigt okej mot sina vänner. Sexåriga Myran i *En myras liv* måste också hantera att hans föräldrar går mot en skilsmässa. Allvarigare teman finns det också en hel del av i kapitelböckerna. Mirja Unge skildrar ur flickan Fannys perspektiv hur föräldrars alkoholism påverkar en familj i *Tvestjärtar och stjärnljus*. Christina Wahldén skildrar en pojkes upplevelse av att vårdas på sjukhus för svår cancer i *Du är modigast*.

Djur och sport är två andra återkommande teman. Åtskilliga böcker handlar om att ha eller vilja ha ett eget djur, men den populära hunden har 2016 fått ge vika för hästen. Det finns mycket hästböcker bland kapitelböckerna, och inte minst en hel del lättlästa böcker och börja läsa-böcker om ridning. Ett exempel på det sistnämnda är *Nu rider vi* av Anna Sellberg och Sara Julin Ingelmark. Fotboll är annars den sport som fortfarande dominerar bland kapitelböckerna. Medan böckerna där pojkar rider är försvinnande få finns det desto fler om pojkar som spelar fotboll, men flickorna blir fler och i exempelvis Måns Gahrtons och Kristian Eskild Jensens *Dribbla, skjut, rädda!* är det både en pojke och en flicka som utövar sporten.

Så kallade kalenderböcker, böcker med 24 kapitel som ska läsas ett per dag fram till jul, börjar bli allt vanligare. I 2016 års utgivning hittar vi till exempel *En förtrollad jul: [en julsaga i 24 kapitel]* av Siri Spont och *Uppdrag: rädda julen!* av Cecilia Rihs och Silvy Strand. Ett liknande upplägg har Ulf Nilssons och Stina Wirséns *En saga alla dagar* som innehåller sju berättelser, en för varje veckodag. Denna bok skiljer också ut sig berättartekniskt. Löpande i boken ges tips för hur läsaren kan berätta sin egen saga. Den fungerar således även som inspirations- och skrivhandbok.

Kalenderböckerna hör oftast till högläsningböckerna och vi noterar en liten ökning av böcker lämpade för högläsning. Bland dessa återfinns också, som tidigare år, klassiker som ges ut med nya illustrationer eller i ny form, till exempel *Boken om prostens barnbarn* av Eva Bexell och Karin Stjernholm Ræder. En liten ökning ser vi också i genren rysare och överlag ökar böcker med skrämmande inslag som spöken (se vidare avsnittet Skräck).

Mellanåldersböcker

För tredje året i rad ökar antalet mellanåldersböcker och är nu 389 till antalet, en ökning med hela 25 procent jämfört med föregående år. Ökningen har skett både bland svenska original och översatta titlar.

Utgivningen av mellanåldersböcker kan grovt delas in i humoristiska och lättsammare böcker, mer allvarliga vardagsrealistiska böcker och skräck- eller spökböcker. Bland humorböckerna finner vi till stor del de bildromaner som i Jeff Kinneys *Dagbok för alla mina fans*-böckers efterföljd har blivit allt mer framträdande de senaste åren. Utgivningen av den här typen av bildromaner för mellanåldern är lika stor 2016 som den var året innan, då den stora ökningen skedde. Ett exempel är *Vår överdrivet gigantiska trädkoja* av Andy Griffiths och Terry Denton.

Komik i vardagen, ofta i skolmiljö, är också vanligt förekommande i humorböckerna, som i *Pig och de knäppa kallingarna* av Barbara Cathpole.

Familjerelationer är ett framträdande tema i 2016 års mellanålderböcker och återigen är döda eller frånvarande föräldrar en vanlig problematik. I Pernilla Geséns *Jennas första* framställs Jennas mamma som egoistisk och bara intresserad av att förverkliga sig själv. Hon reser bland annat iväg på en lång yogaresa till Thailand och lämnar tolvåriga Jenna och hennes lillebror hemma med pappan. En mamma som inte förefaller bry sig om sin dotter finns även i Camilla Lagerqvists historiska roman *Den vita döden*, som handlar om trettonåriga Julia som vårdas på sanatorium för tuberkulos. Fäder som lämnar eller har lämnat familjen i det förflutna förekommer också, exempelvis i Moa Eriksson Sandbergs och Eva Sussos *Du är inte ensam*, *Stargirl* och Mårten Sandéns *I bergets hjärta*. En mamma som inte vill vara frånvarande, men blir det på grund av sin MS, hittar vi i *Avgång 9:42 till nya livet* av Sara Kadefors, där Billie får komma till en fosterfamilj på grund av att mamman inte kan ta hand om henne.

De populära mysrysarna återfinns till stor del även i 2016 års mellanåldersböcker, men en förskjutning tycks ha skett från mysrysare till rysarrysare, för nu dominerar skrämmande böcker där det i flera fall håller på att gå riktigt illa. Exempel på sådana rysare är spökhistorien *Kråkslottet* av Ewa Christina Johansson och *Boet* av Kenneth Oppel. Den sistnämnda handlar om Steve som börjar höra röster i sitt huvud som erbjuder sig att ”fixa” hans sjuka lillebror. *Boet* är en av relativt få översatta skräckböcker; här dominerar de svenska originalen (se vidare avsnittet Skräck).

Flera klassiker finns med i utgivningen av mellanåldersböckerna vilket innebär en ökning i jämförelse med tidigare år. Det rör sig om omarbetade och illustrerade versioner som har anpassats för målgruppen. Här finns titlar som Daniel Defoes *Robinson Kruse*, Robert Louis Stevensons *Skattkammaren*, Howard Pyles *Robin Hood* och Mary Shelleys *Frankenstein*.

Ungdomsböcker

Ungdomsböckerna ökade med 23 procent jämfört med föregående år, från 249 till 306 titlar. Närmare en tredjedel av utgivningen av ungdomsromaner består av återutgivna titlar och det är framför allt dessa som har ökat i antal. Även förstagångsutgivningen har emellertid ökat och då framför allt de svenska originalen.

Närmare hälften av ungdomsböckerna innehåller någon form av fantastiska eller övernaturliga element. Framför allt gäller det de verk som utspelas helt i en fantastisk värld, så kallad *high fantasy*, som *Askfödd* av Sabaa Tahir, och dystopierna, till exempel *Ceremonin* av Kiera Cass. Dessa berättelser kretsar ofta kring maktkamper och utspelas i samhällen uppbyggda kring sociala skillnader och där det ofta förekommer motståndsrörelser eller kriminella gäng vars handlingar syftar till att rädda världen, alternativt omedvetet åstadkommer detta. Ett exempel är Leigh Bardugos *Högt spel*. Dystopierna har minskat något i antal jämfört med föregående år, men är fortfarande populära.

Mytologi, i synnerhet den nordiska, börjar också bli ett allt vanligare bärande element i fantastiken. Elin Säfströms debut *En väktares bekännelser* är ett exempel på detta (se vidare avsnittet Religion och mytologi).

Påfallande många svenska ungdomsböcker uppmärksammar relationerna mellan landsbygd/glesbygd och stad. Ofta är det staden som skildras som den säkra och trygga platsen medan landsbygden är i förfall eller en plats att fly ifrån. I Christoffer Carlssons *Oktober är den kallaste månaden* och i *Gudarna* av Elin Cullhed är staden det eftertraktade och står för det häftiga och lyckade medan den egna platsen är sliten och nött. En glesbygd i förfall eller omvälvning hittar vi även i exempelvis Charlotte Cederlunds *Middagsmörker*. Men även staden kan vara en otrygg plats. Ann-Helén Laestadius *Tio över ett* utspelas i Kiruna och kretsar kring LKAB:s sprängningar under staden. Maja ställer klockan på tio över ett varje natt för att höra sprängningarna och kunna rädda sin familj om det värsta skulle hända.

I de realistiska ungdomsböckerna undersöker författarna många gånger tabubelagda ämnen, som i *Guldgossar* av Sonya Hartnett, där pedofili tas upp. I Elin Cullheds *Gudarna* har en av

romangestalerna en BDSM-relation, vilket hennes vänner har svårt att förlika sig med, och i Elin Bengtssons *Ormbunkslandet* skildras en incestuös relation mellan två tonåringar inifrån.

Ofta skildras också en besatthet av något slag, som i *Om hundra dagar ska jag dö så satans vackert att du vill följa med* av Johanna Nilsson, där några ungdomar blir så besatta av tanken på att rädda en flicka från att begå självmord att de rymmer hemifrån och lever uteliggareliv i Stockholm. Marie-Chantal Longs *Det är bara jag som är så fucking dålig* skildrar en pojke som blir så fixerad vid sitt utseende och så besatt av att träna att han utvecklar anorexi. Den sistnämnda har även en ovanlig och egenartad berättarteknik. Sidorna är uppdelade i två spalter där den ena återger den yttre handlingen varvat med sms-konversationer och den andra återger huvudpersonens inre tankar i ett slags medvetandeström.

Romangestalernas besatthet kan även gälla kärleksrelationer. Ungdomsromanerna uppehåller sig ofta vid starka känslor och omkring en tredjedel hade 2016 kärlek som huvudmotiv. Ofta är det flickors besatthet av kärleken till pojkar som står i fokus. I till exempel *Allt som blir kvar* av Sandra Beijer, *Stanna* av Flora Wiström och *Vi ses i mörkret* av David Wiberg finns flickor som helt går upp i kärleksrelationer alternativt tappar fotfästet när de tar slut. I Petra Backströms *M – varken mer eller mindre* förekommer även en pojke som tränar så starkt efter huvudpersonen att hon börjar betrakta honom som en stalker.

Sammantaget kan sägas att 2016 års ungdomsböcker ofta skildrar en längtan efter att ge sig hän åt något större än individen själv. Påfallande ofta är den realistiska svenska ungdomsromanen skriven med ett poetiskt språk och har Unga vuxna som målgrupp. Ett exempel på en ungdomsroman med utpräglat prosalyrisk prägel och radbrytning efter varje mening är *Som hund som katt* av Per Nilsson.

Faktaböcker

För femte året i rad ökar utgivningen av faktaböcker, från 341 titlar 2015 till 364 titlar 2016. Framför allt är det översättningarna som ökar.

Föga överraskande toppas ämneslistan av djur och fotboll. Dessa ligger i topp år efter år, och särskilt faktaböcker om vilda och/eller tama djur är vanligt förekommande. Liksom föregående år är även böcker om dinosaurier samt böcker med fokus på insekter och småkryp populära. Flera faktaböcker handlar även om flora snarare än fauna och här uppmanas läsaren att upptäcka och utforska naturen i den omedelbara närheten. I Kristina Digmans *Floras naturpysslor – skapa med blad, kottar och stenar* inspireras också läsaren att skapa med det naturen bjuder.

Fotboll som sport dominerar helt böckerna om idrott och fokus ligger främst på fotbollsstjärnor som Zlatan Ibrahimovic, Cristiano Ronaldo och Marta Vieira da Silva. Undantagen är några böcker om ridning, en bok om friidrott och en bok om ishockey.

Faktaböcker som på olika sätt tar upp kroppen och utseende är också vanligt förekommande och har ökat i antal jämfört med föregående år. Dels finns det böcker om hur hela kroppen fungerar, men också specialiserade böcker som *Slående fakta om hjärtat* av Lena Sjöberg och *Alla mina sinnen* av Valentina Tibblin Villarreal och Mia Nilsson. Vi ser även en ökning av böcker med fokus på utseendet. Flera böcker handlar om smink och/eller frisyrier och har ett starkt fokus på flickor. Endast i en av dessa böcker, *Black Vogue* av Lovette Jallow, återfinns tips för killar. Flera böcker har fokus på psyket och är ett slags självhjälpböcker med teman som identitet, självkänsla och att förverkliga sig själv och sina drömmar. Ofta finns i dessa böcker intervjuer med kända personer eller så är boken skapad av en person som är känd från YouTube eller en blogg. Ett exempel är *Ta makten* av Leone Milton, Marie Tomićić och Emili Svensson.

Vissa teman som har varit framträdande tidigare år har påtagligt minskat. De vanligtvis så populära böckerna om fordon av olika slag och för alla åldrar har blivit färre. Saknas gör även bland annat böcker om politik, samhällsvetenskap, naturvetenskap, historia, geografi och teknik; här finns endast några få titlar. Detsamma gäller faktaböcker om konst, som helt saknas 2016. Däremot finns det en rad titlar som ska lära barn om färg samt att rita och teckna.

Det brukar vara gles med faktaböcker om sömnad men 2016 kom två stycken, den ena med fokus på symaskinen, *Min första symaskin* av Alison McNicol. Nytt för 2016 är även att det har kommit åtskilliga böcker om att programmera, de flesta med fokus på programmeringsprogrammet Scratch (se vidare avsnittet IT, datorer och sociala medier).

Tecknade serier

Kategorin Tecknade serier ökade markant under 2015 och har fortsatt att öka under 2016. Totalt utkom 86 titlar, en liten ökning med tre titlar jämfört med föregående år. Mer än hälften av dessa är sådant som har publicerats tidigare, men som nu tillgängliggörs i ny kostym och därför räknas som nya original och inte återutgivning. I praktiken är det dock återutgivning det är fråga om. Hit hör samlings- och årgångsvolymer med serier om kända figurer som Kalle Anka, Fantomen, Snobben, Linda & Valentin, Yoko Tsuno och Herman Hedning.

Sbi såg 2015 en tydligare inriktning hos förlagen på utgivning av serier för yngre barn. Denna utveckling är ännu tydligare i 2016 års utgivning, där enskilda förlags satsningar på serier för ålderskategorin 6–9 år genererar ännu fler titlar än föregående år. Ett par exempel är *Benny Björn tänker utanför ramarna* av Philippe Coudray och Loka Kanarps nya berättelse om Katten och Ekorren i *En vintersaga*. Även utgivningen av serier för mellanåldern har ökat, av samma skäl. Här kan som exempel nämnas *Välkommen till Skogsbingelskolan*, i vilken Märten Melin och Joakim Gunnarsson har gjort serier av Melins mellanåldersböcker om Skogsbingelskolans elever. Victoria Jamieson skildrar livet med sporten roller derby i *Roller girl* och i *Stora stygga räven* av Benjamin Renner får vi följa Rävns planer för att bli bondgårdens stora skräck. Både i utgivningen för de yngre och mellanåldern, liksom i den ovan nämnda äldre utgivningen, finns en tydlig humortrend. Påtagliga representanter för det är de båda antologierna *Knas: humor för tokstollar* och *Knas på kalas!*, där etablerade serieskapare har gjort nya humorserier för mellanåldern.

Allvaret finns framför allt i serierna som är riktade mot ungdomar och lite äldre läsare. Hilding Sandgren berättar i *Vägarna är som tvättbrädor här* om kränkningar och fysiska övergrepp mot flickor i ett mindre samhälle i Småland. I Isabelle Arsenaults och Fanny Britts *Jane, räven och jag* hanterar Helén att hon är mobbad och utfrys genom läsningen av Charlotte Brontës roman *Jane Eyre*. Livet efter ett förödande krig handlar *Sockerärter* av Tinet Elmgren om. Invånarna i det lilla samhället i före detta Ryska federationen har alla mörka minnen efter kriget och sår, både fysiska och psykiska, som är svåra att läka.

Som vi redan har sett i tidigare Bokprovningar är utgivningen av japanska serier (manga) ytterst begränsad sedan några år tillbaka. De enda titlarna som har utkommit 2016 är *Rans magiska värld 6* och *Rans magiska värld 7* av Aki Irie samt *Aomanjuskogen 5* av Hisae Iwaoka. I båda fallen rör det sig om de sista delarna i bokserierna, vilket kan betyda att 2018 blir ett år helt utan utgivning av japanska serier. Svenska serier i mangastil görs emellertid. I likhet med de senaste åren kom även 2016 en antologi från Nosebleed studio, *Nosebleed Studio's 10 years jubilee anthology*.

Värt att notera i serieutgivningen är även serieromaner som tar upp historiska händelser och perioder. *Siri och vikingarna* av Patric Nyström och Per Demervall utspelas under vikingatiden. *Jaktpiloten*, del 1 i serien om Röde baronen, av Pierre Veys och Carlos Punta handlar om första världskrigets flygaress Manfred von Richthofen. I den belgiska humoristiska serien *Blårockarna*, som handlar om en grupp nordstatssoldater under amerikanska inbördeskriget, kom det även tre nya delar: *De fyra evangelisterna*, *Nancy Hart* och *Lönnmördaren*. Upphovspersonerna är Raoul Cauvin, Willy Lambil och Leonardo. Om samma tid i USA:s historia berättar Charlier och Giraud i *Blueberry: samlade äventyr*, där del 2 och 3 utkom under 2016.

Samlingar

I kategorin Samlingar ingår bland annat sagosamlingar, samlingar med gåtor och antologier med bidrag från barn, till exempel från skrivtävlingar eller enskilda skolors skrivprojekt. 45 samlingar utkom 2016, vilket är på samma nivå som de senaste åren. Kategorin domineras av sagor och klassiker som ges ut i ny förpackning och med nya illustrationer. Vissa är kopplade till enskilda

författare, som Elsa Beskow, H. C. Andersen och bröderna Grimm, medan andra har en geografisk eller kulturell inramning. *Odjuret i labyrinten & andra grekiska myter*, med text av Annika Thor och illustrationer av Jakob Wegelius, samlar till exempel en rad grekiska myter. I *Tusen och en natt: [illustrerade sagor]* presenteras sagorna i den kända sagosamlingen av Anna Milbourne till Alida Massaris illustrationer.

I kategorin finns också en rad verk med bidrag som är specialskrivna för den aktuella samlingen. Ett sådant exempel är *Lätt & blandat: läsgodis för alla smaker*, som samlar en rad kortare texter av samtida barnboks-författare och -illustratörer. Hit hör också de samlingar som inkluderar bidrag från barn och unga, till exempel *LitteraLunds skrivartävling 2016: de 25 finalbidragen* och *Novellpriset i litteratur 2016: vinnarna*. Den sistnämnda är resultatet av en novellpristävling bland gymnasieelever i Dalarna. Ett ovanligt inslag är *Bokhundens värld*, redigerad av Helene Ehriander och Sabina Henriksson, som innehåller dikter och berättelser om hundar med ovanliga arbeten. Boken ingår i Linnéuniversitetets projekt ”Bokhunden och Astrid Lindgren”, avsett att främja barns läskunnighet och språkkänsla med hjälp av hundar som hjälpmedel vid läsning. Boken inkluderar även en CD-skiva med 12 sånger om hundar och andra djur.

Poesi, sångböcker och dramatik

Under 2016 utkom 11 diktsamlingar för barn och unga och ovanligt många av dem skrevs av etablerade författare och poeter. Flera av dem har också blivit prisbelönade. Barnlyriken fick med andra ord ett uppsving detta år. Bland titlarna kan exempelvis nämnas *Halsen rapar hjärtat slår – rim för 0–100 år*, det första boksamarbetet mellan systrarna Emma Adbåge och Lisen Adbåge. Påhittade djur porträtterades i dikt och bild av Ulf Stark och Linda Bondestam i *Djur som ingen sett utom vi*, och åtskilliga djur passerar även revy i Lena Sjöbergs *Under ett rabarberblad. Verser för människor och djur*. I *Livet är nu: dikt och sång dagen lång* hittar vi nyskrivna dikter av Lotta Olsson, illustrerade av Charlotte Ramel och tonsatta av Jojje Wadenius. Med följer en CD-skiva där tio av tonsättningarna framförs. Dikter för de lite äldre om kärlek och vänskap skrev Märten Melin i *Att vara eller inte vara: dikter om dig*. Nästan samtliga titlar var svenska original, men bland titlarna finns också en översättning, Mervyn Peakes nonsensdiktsamling *Rhymes Without Reason* som har fått svensk språkdräkt av Isabella Nilsson och Malte Persson. Den svenska titeln är *Rim utan reson*.

Sångböckerna var 2016 nio till antalet. Kategorin domineras av verk som samlar klassiska barnvisor. I *Den sjungande barnkammarboken* presenteras exempelvis 50 barnvisor illustrerade av välkända svenska barnboksillustratörer. Catarina Kruusvals sångboksserie Ellen och Olle sjunger har samlats i *Första visboken*, som innehåller 12 klassiska barnvisor. Båda vissamlingarna har även inspelningar ett knapptryck bort, i de ljudspelare som är infogade i böckernas pärmar.

Dramatik brukar vara den kategori som är allra minst. Det var den även 2016, men den enda titel som utkom var samtidigt den som sålde mest av alla barn- och ungdomsböcker i Sverige under året: J. K. Rowlings, John Tiffanys och Jack Thornes nyskrivna *Harry Potter och det fördömda barnet, del 1 och 2*, den åttonde berättelsen om Harry Potter som utspelas 19 år efter den sista Harry Potter-romanen och handlar om Harrys son Albus (*Boken 2017*, s. 8). Denna repetitionsutgåva av teatermanuset ligger till grund för Jack Thornes West End-uppsättning av pjäsen i London.

Återutgivning

Kategorin återutgivning består i princip endast av nya upplagor och pocketutgåvor. Nyöversättningar, samlingsverk och verk som tillgängliggörs med till exempel nya illustrationer räknas som nya original. Som konstaterats i tidigare års Bokprovningar finns här dock ett mörkertal. Somliga titlar trycks om utan synbara förändringar och andra återutges utan att försees med nytt ISBN. Dessa går inte att söka fram i LIBRIS eller ELSA eftersom informationen om dem endast ingår som anmärkningar i redan befintliga biblioteksposter.

Återutgivningen stod 2016 för 17 procent av den totala utgivningen. I förra årets Bokprovning rapporterade Sbi att antalet återutgivna böcker ökade i jämförelse med tidigare år. Den trenden

håller i sig. År 2016 ökade antalet återutgivna titlar med hela 37 procent. Det är mellanåldersböcker och ungdomsböcker som står för den största ökningen. Bland de större kategorierna är det fortsatt i faktabokskategorin som återutgivningen är minst.

Nästan hälften av de återutgivna böckerna är pocketutgåvor. Många av dessa är ungdomsböcker, där originalet gavs ut något år tidigare. Ett sådant exempel är *När hundarna kommer* av Jessica Schiefauer. I mer sällsynta fall kommer pocketutgåvan redan samma år som originalet, som i fallet *Dumplin'* av Julie Murphy. Gayle Formans *Jag var här* från 2015 utkom i två olika utföranden, båda mjukband, på två olika förlag. Liksom tidigare år är det vanligt att förlagen ger ut hela bokserier i pocketformat, vilket till exempel gäller Twilightserien av Stephenie Meyer.

När det gäller bokserier för de yngre återutges de oftast i hårdband. 2016 kom till exempel kapitelböckerna om *Sandvargen* av Åsa Lind och mellanåldersboken *Familjen Bliss magiska bageri* med uppföljare av Kathryn Littlewood. Somliga utmärker sig genom att ha fått en ny titel, till exempel kapitelboken *Flickan, mamman och demonerna* av Suzanne Osten, som delar titeln med den filmatiserade versionen från 2016. Svenska bilderböcker hör också till de som ofta återutges, några av dem, som Anna-Clara Tidholms *Knacka på!*, i tuggvänlig kartonnage.

Klassiker utgör en stadig del av återutgivningen. De paketeras inte sällan i påkostade band, vilket är fallet med Lewis Carrolls *Alice i Underlandet* i översättning av Åke Runnquist och med illustrationer av Tove Jansson från 1966. Det gäller också Maria Gripes *Glasblåsarns barn*, med Harald Gripes originalillustrationer. Ofta ges klassikerna ut i samband med årsdagar. Ingrid Vang Nyman och Roald Dahl delade födelseår (1916), och 2016 återutgavs ett tiotal av Dahls böcker, alla illustrerade av Quentin Blake, liksom *Pippi är starkast i världen*, ett av Astrid Lindgrens samarbeten med Vang Nyman och en av relativt få tecknade serier som står att finna i återutgivningen. Det utkommer en hel del äldre serier, men då dessa ofta ges ut i samlingsvolymerna räknas de som nya original (se vidare avsnittet Tecknade serier).

E-böcker och annan digital utgivning

I nuläget samlar Sbi inte in e-böcker och tillhandahåller inte statistik om e-böcker. Än så länge finns inte heller några konkreta siffror att tillgå när det gäller e-boksutgivningen. Bokinfos databas, som främst används för att förmedla information om böcker till bokhandlare, ger visserligen en ungefärlig bild, men då databasen kontinuerligt uppdateras är det inte möjligt att jämföra olika års utgivning. I 2016 års utgivning ger en sökning på e-böcker för barn- och ungdomar utgivna i Sverige en siffra på 443 titlar, varav 413 räknas som skönlitteratur och 30 som faktaböcker.¹ Dessa siffror tyder på en svag ökning jämfört med föregående år, men några definitiva slutsatser går inte att dra utifrån ett så pass föränderligt underlag.

Som Sbi har konstaterat i tidigare Bokprovningar har digitala funktioner börjat dyka upp allt mer i barn- och ungdomsböckerna på senare år. Det rör sig dock inte om någon större mängd titlar per år och vi ser ingen direkt ökning jämfört med föregående år. I 2016 års utgivning finns ett antal böcker, främst bilderböcker och faktaböcker, med tillhörande QR-koder. Vanligen rör det sig om en QR-kod per bok, ofta på sista uppslaget, men i vissa böcker utgör de ett mer tongivande inslag. I den textlösa bilderboken *Vad har hänt här?* av Julia Neuhaus och Till Penzek finns en QR-kod på varje uppslag. När läsaren scannar koden spelas en film upp som förklarar vad som har lett fram till den tokroliga situationen på uppslaget. I receptboken *Fixa festen själv!* av Anna Lycke och Jeanette Dahlström finns flera QR-koder utspridda i boken. Den som scannar dem får se korta instruktionsvideofilmer.

¹ Med e-bok avses här Bokinfos mediatyp "Nedladdningsbar bok" och bandtyper "E-bok", "Epub" och "PDF".

Litteraturlista

Litteraturlistan innehåller endast titlar utgivna 2016 som nämns i ovanstående dokumentation och är alltså **inte** en förteckning över samtliga böcker som utkom 2016.

- Adbåge, Emma & Adbåge, Lisen. *Halsen rapar, hjärtat slår - rim för 0-100 år!* Stockholm : Natur & Kultur.
- Ahlund, Anna. *Du, bara.* Stockholm : Rabén & Sjögren.
- Alemagna, Beatrice. *Dagen när inget hände.* Stockholm : Rabén & Sjögren.
- Alemagna, Beatrice. *De fem skavankerna.* Stockholm : Mirando.
- Anderberg Strollo, Åsa & Thorell, Julia. *Tvillingarna.* Stockholm : Alfabeta.
- Anderberg Strollo, Åsa. *Varm vinter.* Stockholm : Alfabeta.
- Arnesen, Hannah. *På natten flyger vi.* Stockholm : Natur & Kultur.
- Arsenault, Isabelle. *Jane, räven och jag.* Strängnäs : Sanatorium.
- Ashley, Bernard & Cuthbertson, Ollie. *Nadine längtar hem.* Örnsköldsvik : Argasso.
- Aveyard, Victoria. *Glassvärdet : [buga eller dö].* Stockholm : Modernista.
- Backström, Petra. *M varken mer eller mindre.* Stockholm : Rabén & Sjögren.
- Bardugo, Leigh. *Högt spel.* Stockholm : Gilla böcker.
- Bečević, Zulmir. *Du och jag mot världen.* Stockholm : Novellix.
- Becker, Aaron. *Kartan.* Lund : ABC forlag.
- Becker, Aaron. *Återkomsten.* [Lund] : ABC forlag.
- Beijer, Sandra. *Allt som blir kvar.* Stockholm : Natur & kultur.
- Bengtsson, Elin. *Ormbunkslandet.* Stockholm : Natur & kultur.
- Bergman, Anton & Adbåde, Emma. *Världens mesta Ester.* Stockholm : Hippo.
- Bergting, Sofia. *Sagolunden.*
- Bexell, Eva & Stjernholm Ræder, Karin. *Boken om prostens barnbarn.* Stockholm : Bonnier Carlsen.
- Boyne, John. *Pojken på bergets topp.* Stockholm : B. Wahlström.
- Brahmachari, Sita. *Rälständer och lösgommar.* Örnsköldsvik : Argasso.
- Carlsson, Christoffer. *Oktober är den kallaste månaden.* Stockholm : Gilla böcker.
- Carroll, Lewis & Jansson, Tove. *Alice i Underlandet.* [Stockholm] : Bonnier Carlsen.
- Cass, Kiera. *Ceremonin.* Stockholm : B Wahlström.
- Catchpole, Barbara. *Pig och de knäppa kallingarna.* Helsingborg : Hegas.
- Cauvin, Raoul & Lambil, Willy. *De fyra evangelisterna.* Malmö : Mooz.
- Cauvin, Raoul & Lambil, Willy. *Lönnmördaren.* [Malmö] : Mooz.
- Cauvin, Raoul & Lambil, Willy. *Nancy Hart.* Malmö : Mooz.
- Cederborg, Staffan. *Blodvittring.* Bromma : Opal.
- Cederlund, Charlotte. *Middagsmörker.* Stockholm : Opal.
- Charlier, Jean-Michel & Giraud, Jean. *Blueberry : samlade äventyr. 2.* Trosa : Cobolt.
- Charlier, Jean-Michel & Giraud, Jean. *Blueberry : samlade äventyr. 3.* Trosa : Cobolt.
- Conner, Sarah. *Djur.* Sollentuna : Barthelson.
- Conner, Sarah. *Fordon.* Sollentuna : Barthelson.
- Coudray, Philippe. *Benny Björn tänker utanför ramarna.* Hägersten : Cosmos Comics.
- Crossan, Sarah. *Vi är en.* Stockholm : B. Wahlström.
- Cullhed, Elin. *Gudarna.* Stockholm : Natur & kultur.
- Dahlin, Petrus & Kristiansson, Johanna. *Dataspelet.* [Stockholm] : Bonnier Carlsen.
- Dashner, James. *Nivå: dödlig.* [Sundbyberg] : Bokförlaget Semic.
- Digman, Kristina. *Floras naturpyslor : skapa med blad, kottar och stenar.* [Stockholm] : Bonnier Carlsen.
- Disney prinsessor.* [Göteborg] : Parakit förlag.
- Disney Zootropolis.* [Göteborg] : Parakit förlag.
- Dowd, Siobhan. *London Eye-mysteriet.* Umeå : Atrium.

Drewsen, Annelie & Westerberg, Anders. *Ge inte upp, Amina!* Helsingborg : Nypon.

Dunderguiden till Youtube. [Solna] : Egmont Publishing.

Egerkrans, Johan. *Nordiska gudar.* Stockholm : B Wahlström.

Ekbom, Inger & Göthner, Emma. *Pejjes många frågor : tiggare, längtan och mobiltelefoner.* Stockholm : Bonnier Carlsen.

Ekström, Jennie. *Fröet.* Stockholm : Natur & kultur.

Elmgren, Tinet. *Sockerärter.* Göteborg : Ordbilder.

Eriksson, Malin. *Raket mot hindret!* Bromma : Opal.

Eriksson Sandberg, Moa & Susso, Eva. *Du är inte ensam Stargirl.* Stockholm : Lilla Piratförlaget.

Erlbruch, Wolf. *Leonard.* Målöv : Hjulet.

Erlbruch, Wolf. *Lijunard.* Djursholm : Dar Al-Muna.

Forman, Gayle. *Jag var här.* Stockholm : Pocketförlaget.

Frensborg, Maria. *Ilskan, rädslan, löftet.* Stockholm : Bonnier Carlsen.

Gahrton, Måns & Jensen, Kristian Eskild. *Dribbla, skjut, rädda!* Stockholm : Bergh.

Gahrton, Måns & Unenge, Johan. *En tjej att klicka bort.* Stockholm : Bonnier Carlsen.

Gesén, Pernilla och Wagner, Sandra. *Jennas första.* Stockholm : B. Wahlström.

Gino, Alex. *George.* Stockholm : Lilla Piratförlaget.

Gottfridsson, Linn & Adbåge, Emma. *En myras liv.* Stockholm : Rabén & Sjögren.

Gotthardt, Peter & Bech, Sussi. *Robinson Kruse.* Helsingborg : Hegas.

Griffiths, Andy & Denton, Terry. *Vår överdrivet gigantiska trädskoja med 52 våningar.* Stockholm : Alfabet.

Gripe, Maria & Gripe, Harald. *Glasblåsarns barn.* Stockholm : Modernista.

Gustavsson, Per. *Badbaljan : en historia om allting.* Stockholm : Natur & kultur.

Hartnett, Sonya. *Guldgossar.* Umeå : Atrium.

Henriksson, Sabina & Ehriander, Helene. *Bokbundens värld.* Hökerum : Musikantens förlag.

Hitta Doris. Bath : Göteborg : Parragon ; Parakit.

Hjort, Sofi & Skogäng, Ola. *Den stora häxjakten.* Stockholm : Alfabet.

Hole, Stian. *Morkels alfabet.* Stockholm : Alfabet.

Holmberg, Bo R. *Det är Flanagan och jag.* Stockholm : Alfabet.

Irie, Aki. *Rans magiska värld. 7.* Göteborg : Ordbilder.

Irie, Aki. *Rans magiska värld. Vol. 6.* Göteborg : Ordbilder.

Iwaoka, Hisae. *Aomanjuskogen. 5.* Göteborg : Ordbilder.

Jakob brottas med en ängel : 1 Moseboken kapitel 31-33. Hallsberg : Tomsing.

Jallow, Lovette. *Black Vogue: [skönhetens nyanser].* Stockholm: Rabén & Sjögren.

Jamieson, Victoria. *Roller girl.* Stockholm : Rabén & Sjögren.

JiHyeon, Lee. *Simbassängen.* Stockholm : Mirando.

Johansson, Elin & Ekman, Elin. *Veckan före barnbidraget.* Stockholm : Rabén & Sjögren.

Johansson, Ewa Christina. *Kråkslottet.* Stockholm : B. Wahlström.

Johansson, Ewa Christina & Carlsson, Åsa. *Spindelns hemlighet.* Helsingborg : Hegas.

Jonsson, Stina. *Signe : myggnät och maränger.* Värnamo : Semnos.

Jägerfeld, Jenny. *Brorsan är kung!* Stockholm : Rabén & Sjögren.

Jönsson, Camilla. *Miras hemlighet.* Helsingborg : Hegas.

Kadefors, Sara. *Angång 9:42 till nya livet.* Stockholm : Bonnier Carlsen.

Kahn, Lo. *Dans för en död prinsessa.* Stockholm : Bonnier Carlsen.

Kanarp, Loka. *En vintersaga.* Stockholm : Rabén & Sjögren.

Kastelic, Maja. *Pojken och huset.* Umeå : Atrium Förlag.

Kinney, Jeff. *Dagbok för alla mina fans. Satsa allt.* Stockholm : Bonnier Carlsen.

Klassen, Jon. *Vi hittade en hatt.* Stockholm : Hippo bokförlag.

Klintberg, Bengt af & Östergren, Emelie. *Blodet isar.* Stockholm : Rabén & Sjögren.

Knas : humor för tokstollar. Stockholm : Rabén & Sjögren

Knas på kalas! Stockholm : Rabén & Sjögren.

Kruusval, Catarina. *Första visboken*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Kuoljok, Apmut Ivar & Dahl Sandling, Margareta & Sandling, Torbjörn. *Apmut : ällösujtär*. Skellefteå : Ord & visor.

Laestadius, Ann-Helén. *Tio över ett*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Lagerqvist, Camilla. *Den vita döden*. Stockholm : B. Wahlström.

Larsson, Åsa & Korsell, Ingela & Jonsson, Henrik. *Näcken*. Stockholm : Bonnier Carlsen.

Lavie, Oren & Erlbruch, Wolf. *Björnen som inte var där*. Malmö : Hjulet.

Liao, Jimmy. *Färgernas ljud*. Stockholm : Mirando.

Lima de Faria, Alice Bjercknes. *Det var inte jag! sa Robinhund*. Stockholm : Natur & Kultur.

Lind, Åsa & Digman, Kristina. *Sandvargen*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Lindell, Elin. *Upphittat: tiger och silverfisk*. Stockholm : Alfabetabeta.

Lindenbaum, Pija. *Pudlar och Pommes*. Stockholm : Lilla Piratförlaget.

Lindgren, Astrid & Vang Nyman, Ingrid. *Pippi är starkast i världen*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Lindgren, Astrid & Vang Nyman, Ingrid. *Tunneks sie Pippi Longstrympin? : kuvakirja*. Hedenäset : Lumio.

LitteraLunds skrivartävling 2016 : de 25 finalbidragen : [tema: Fanfiction]. Lund : Lunds kommun.

Lindström, Christina. *Jack*. Stockholm : B. Wahlström.

Lindström, Christina & Lind, Kajsa. *Leo och datorspelet*. Stockholm : B. Wahlström.

Lindström, Eva. *Oj, en polis*. Stockholm : Alfabetabeta.

Littlewood, Kathryn. *Familjen Bliss magiska bageri*. Stockholm : Alfabetabeta.

Lloyd-Jones, Sally & Oleyinkov, Igor. *Lill-Teddys bibel*. Värnamo : Semnos.

Long, Marie-Chantal. *Det är bara jag som är så fucking dålig*. Bromma : Opal.

Lycke, Anna & Dahlström, Jeanette. *Fixa festen själv!* Göteborg : Speja.

Lätt & blandat : läsgodis för alla smaker. Stockholm : Bonnier Carlsen.

Lövestam, Sara. *Skarven*. Stockholm : Lilla Piratförlaget.

Maxén, Emil. *Skräcksäcken*. Trosa : Cobolt.

McNicol, Alison. *Min första symaskin : lär dig sy och gör snygga saker!* Göteborg : Tukan.

Melin, Mårten. *Att vara eller inte vara : dikter om dig*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Melin, Mårten & Gunnarsson, Joakim. *Välkommen till Skogsbingelskolan*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Milbourne, Anna & Massari, Alida. *Tusen och en natt : [illustrerade sagor]*. Stockholm : Känguru.

Milewski, Jenny. *Den tusende följaren*. Stockholm : Natur & Kultur.

Milton, Leone & Tomicic, Marie & Svensson, Emili. *Ta makten : för att det funkar!* Linköping : Olika.

Molaug, Marius Horn & Kjølborg, Kristoffer. *Världens värsta rektor*. Stockholm : Berghs.

Molaug, Marius Horn & Kjølborg, Kristoffer. *Världens värsta resa*. Stockholm : Bergh.

Morales, Yuyi & O'Meara, Tim. *Viva Frida*. Färjestaden : Vombat.

Morpurgo, Michael & Foreman, Michael. *Flykten från den brinnande staden*. Stockholm : B Wahlström.

Murphy, Julie. *Dumplin'*. Stockholm : Lavender Lit.

Neuhaus, Julia & Penzek, Till. *Vad har hänt här? : [en bilderbok med tolv korta filmer]*. Bromma : Opal.

Nicolaides, Selene. *Gudar, hjältar och monster i den grekiska mytologin*. Göteborg : Tukan.

Nikolajeva, Maria. ”Det självutlämnande jaget. Den fiktiva dagboken i barn- och ungdomslitteratur”. I *Barnlitteraturanalyser*, red Maria Andersson & Elina Druker. Lund: Studentlitteratur, 2013. s. 179–194.

Nilsson, Johanna. *Om hundra dagar ska jag dö så satans vackert att du vill följa med*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Nilsson, Per. *Som hund som katt*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Nilsson, Ulf & Wirsén, Stina. *En saga alla dagar*. Stockholm : Bonnier Carlsen.

Nordin, Magnus. *Hemsökta*. Stockholm : Bonnier Carlsen.

Nosebleed Studios 10 years jubilee anthology. Lund : Nosebleed Studio.

Novellpriset i litteratur 2016 : vinnarna. Stockholm : Type & Tell.

Nygårds, Karin & Kristiansson, Johanna. *Så funkar internet : för alla nyfikna*. Stockholm : Bonnier Carlsen.

Nyström, Patric & Demervall, Per. *Siri och vikingarna*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Olbers Croall, Moa-Lina. *I mitt namn : en bok om att vara trans*. Stockholm : Natur & kultur.

Ollmark, Lena. *Frostbitna*. [Stockholm] : B Wahlströms.

Olsson, Lotta & Ramel, Charlotte & Wadenius, Georg. *Livet är nu : dikt och sång dagen lång*. Stockholm : Bonnier Carlsen.

Olsson, Lotta & Landström, Olof. *Mitt bland stjärnor*. Stockholm : Lilla Piratförlaget.

Oppel, Kenneth. *Boet*. Stockholm : Bonnier Carlsen.

Osten, Suzanne & Höglund, Anna. *Flickan, mamman och demonerna*. Stockholm : Bromberg.

Peake, Mervyn. *Rim utan reson*. Lund : ellerströms.

Pettersen, Siri. *Kraften*. Stockholm : B. Wahlströms.

Pirotta, Saviour & Rivolli, Franco. *Frankenstein*. Stockholm : Känguru.

Pyle, Howard. *Robin Hood*. Stockholm : Känguru.

Rai, Bali. *Gamla hundar, nya vanor*. Örnköldsvik : Argasso.

Renner, Benjamin. *Stora stygga räven*. [Hägersten] : Wibom Books.

Rihs, Cecilia & Strand, Silvy. *Uppdrag: rädda julen! : [24 spännande kapitel]*. Linköping : Olika.

Riordan, Rick. *Krigarens svärd*. Stockholm : Bonnier Carlsen.

Romines, Garrett & Miko, Christopher. *Den inofficiella Bibeln för Minecrafters : berättelser från Bibeln : block för block*. Örebro : Libris förlag.

Russell, Rachel Renée. *Nikkis dagbok : hur du gör din egen dagbok*. Stockholm : Modernista.

Russell, Rachel Renée & Russell, Nikki & Russell, Erin. *Skolans hjälte*. Stockholm : Modernista.

Russo, Meredith. *Om jag var din tjej*. Stockholm : Lavender Lit.

Ruta, Matilda. *Ninna och syskongrodnen : till Mira-Li och Mocki*. Stockholm : Natur & Kultur.

Salmén, Matilda. *Uppe bland molnen*. Bromma : Opal.

Salto, Martin & Pettersson & Marcus Gunnar. *Anjiboskobombi & plimibosko*. Linköping : Olika.

Salto, Martin & Pettersson & Marcus Gunnar. *Bombi najarimaske & xutimos notimasko*. Linköping : Olika.

Salto, Martin & Pettersson & Marcus Gunnar. *Najimaskebombi & usimaskoxutjipe*. Linköping : Olika.

Salto, Martin & Pettersson & Marcus Gunnar. *Nandopa & nandolattjopa*. Linköping : Olika.

Salto, Martin & Pettersson & Marcus Gunnar. *Nandzobjaskere bombe & plivibaskere rupiba*. Linköping : Olika.

Sandén, Märten. *I bergets hjärta*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Sanderson, Brandon. *Uppstigningens brunn. Del 1*. Stockholm : Modernista.

Sandgren, Hilding. *Vägarna är som tvättbräddor här*. Stockholm : Galago.

Sanna, Francesca. *Flykten*. Stockholm: Rabén & Sjögren..

Schiefauer, Jessica. *När hundarna kommer*. Stockholm : MånpoCKET.

Schygge, Josefin. *En perfekt julafton*. Helsingborg : Vilja.

Sellberg, Anna & Julin Ingelmark, Sara. *Nu rider vi!* Stockholm : Rabén & Sjögren.

Senzai, N. H. *Flykten från Kabul*. Stockholm : Natur & Kultur.

Sepetys, Ruta. *Tårar i havet*. Stockholm : B Wahlström.

Siku & Thomas, Richard & Anderson, Jeff. *Hjältarnas seriebibel*. Örebro : Libris.

Den sjungande barnkammarboken. Stockholm : Bonnier Carlsen

Sjöberg, Lena. *Slående fakta om hjärtat*. Stockholm : Opal.

Sjöberg, Lena. *Under ett rabarberblad : verser för människor och djur*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Smit, Niki. *Project Prep : lanseringen av en modeapp*. Stockholm : Volante.

Solberg, A. Audhild. *Kampen mot superbitcharna*. Stockholm : B Wahlströms.

Spont, Siri & Björnstjerna, Jonna. *Emres handbok i konsten att bli känd*. Stockholm : Hippo Bokförlag.

Spont, Siri & Jansson, Alexander. *En förtrollad jul : [en julsaga i 24 kapitel]*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Stark, Ulf & Bondestam, Linda. *Djur som ingen sett utom vi*. Helsingfors : Stockholm : Förlaget ; Berghs.

Steven, Kenneth & Torseter, Øyvind. *Hur hunden fick sin blöta nos*. Göteborg : Speja.

Stevenson, Robert Louis. *Skattkamarön*. Stockholm : Känguru.

Stigsdotter Axberg, Jessica. *Jag har tourette! rätt rätt! : och lite ADHD*. MrsHyper.

Sundin Asp, Ida. *Idag vet jag inte vem jag är*. Stockholm : Urax.

Svensson, Martin. *Sanningen om Dixie. 1*. [Stockholm] : B Wahlströms.

Säfström, Elin. *En väktares bekännelser*. Stockholm : Gilla böcker/Lilla Piratförlaget.

Tahir, Sabaa. *Askfödd*. Stockholm : B. Wahlström.

Thor, Annika & Wegelius, Jakob. *Odjuret i labyrinten & andra grekiska myter*. Stockholm : Bonnier Carlsen.

Thorne, Jack & Rowling, J. K. & Tiffany, John. *Harry Potter och det fördömda barnet. D. 1 och 2*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Tidholm, Anna-Clara. *Knacka på!* Stockholm: Alfabet.

Tidholm, Anna-Clara. *Vem kan räkna alla stjärnorna?* Stockholm : Alfabet.

Turtschaninoff, Maria. *Naandel : krönikor från Röda klostret*. Berghs.

Unge, Mirja & Stenberg, Erik. *Tvestjärtar och stjärnljus*. Stockholm : Natur & kultur.

Wahldén, Christina & Johansson, Bettina. *Du är modigast*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Wallnäs, Henrik & Ruta, Matilda. *Åka buss*. Stockholm : Natur & Kultur.

Warnqvist, Åsa. ”Jag fick en ny nalle. Jag fick ett nytt land.’ Skildringar av flykt från krig i svenska bilderböcker 2014–2016”. *Tidskrift för litteraturvetenskap*. 2016(37):3–4, s. 51–66.

Westin Verona, Jenny & Verona, Jesús. *Kalle och Elsa rymmer*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

Veys, Pierre & Puerta, Carlos. *Jaktpiloten*. Trosa : Cobolt.

Wiberg, David. *Vi ses i mörkret*. Stockholm : Gilla böcker/Lilla Piratförlaget.

Widholm, Annika & Björnstjerna, Jonna. *Zombiespanarna*. Helsingborg : Hegas.

Wikberg, Erik. *Boken 2017 : marknaden, trender och analyser*. Stockholm: Svenska bokhandlareföreningen, 2017.

Villarreal Thibblin, Valentina & Nilsson, Mia. *Alla mina sinnen*. Stockholm : Rabén & Sjögren.

William Skarps testamente : en spännande pusseldeckare. Kävlinge ; Limhamn : Korsbackaskolan i samarbete med Manieri Communications.

Virke, Emma. *Klä på Herr H*. Stockholm : Lilla Piratförlaget.

Wiström, Flora. *Stanna*. Stockholm : Bonnier Carlsen.

Wändahl, Karin & Elias Costa, Kerstin. *Stjärna från morgon till kväll*. Hägersten : [Stockholm : Lilla Björn ; Publit].

Östnäs, Elisabeth. *Korpgudinnan*. Stockholm : Bergh.

Statistikbilaga

År 2016 utkom totalt 2 414 barn- och ungdomsböcker i Sverige.

Det är en ökning med 16 procent jämfört med 2015 då det utkom 2 089 böcker.

Sedan år 2000 har utgivningen mer än fördubblats.

Totala utgivningen av barn- och ungdomsböcker

År 2016 utkom **2414** barn- och ungdomsböcker i Sverige.² Totalt antal svenska barn- och ungdomsböcker 2016 var 1335 titlar vilket utgör 55 % av den totala utgivningen (2015: 1172 = 56 %). Totalt antal översatta barn- och ungdomsböcker 2016 var 1079 titlar vilket motsvarar 45 % (2015: 919 = 44 %). Av den totala barn- och ungdomsutgivningen utgörs 83 % av förstaupplagor (2015: 86 %).

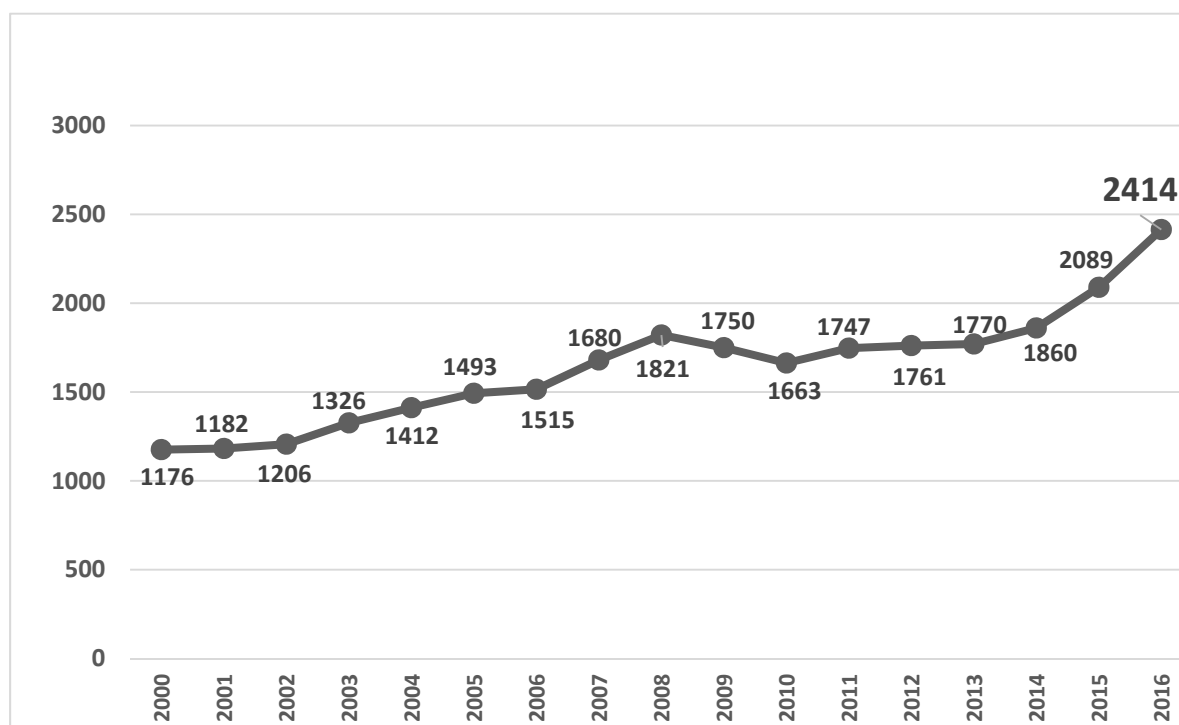
Tabell 1. Totala utgivningen av barn- och ungdomsböcker 2015–2016

Kategori	2015	2016
Bilderböcker	685	785
Dramatik	-	1
Faktaböcker	341	364
Kapitelböcker	358	418
Mellanåldersböcker	310	389
Poesi	3	11
Samlingar	48	45
Sångböcker	12	9
Tecknade serier	83	86
Ungdomsböcker	249	306
Totalsumma	2089	2414

Kommentar: År 2016 utkom totalt 2414 barn- och ungdomsböcker, vilket är en **ökning med 16 %** jämfört med 2015.

Diagram 1. Totala utgivningen av barn- och ungdomsböcker 2000–2016

Under perioden 2000–2016 har utgivningen av barn- och ungdomsböcker **ökat med 105%**.

² I statistiken ingår de verk som inkommit till Sbi senast 28 februari 2017.

Svenska och översatta barn- och ungdomsböcker

Tabell 2. Totala utgivningen av svenska barn- och ungdomsböcker, 2015–2016

Kategori	2015	2016
Bilderböcker	442	476
Dramatik	-	-
Faktaböcker	121	123
Kapitelböcker	252	296
Mellanåldersböcker	174	212
Poesi	3	10
Samlingar	29	26
Sångböcker	10	7
Tecknade serier	24	27
Ungdomsböcker	117	158
Totalsumma	1172	1335

Kommentar: Den totala svenska utgivningen 2016 **ökade med 14 %** jämfört med 2015.

Tabell 3. Totala utgivningen av översatta barn- och ungdomsböcker, 2015–2016

Kategori	2015	2016
Bilderböcker	243	309
Dramatik	-	1
Faktaböcker	220	241
Kapitelböcker	106	122
Mellanåldersböcker	136	177
Poesi	-	1
Samlingar	19	19
Sångböcker	2	2
Tecknade serier	59	59
Ungdomsböcker	132	148
Totalsumma	917	1079

Kommentar: Den totala översatta utgivningen 2016 **ökade med 18 %** jämfört med 2015.

Diagram 2. Fördelning mellan svenska och översatta barn- och ungdomsböcker, totala utgivningen 2016

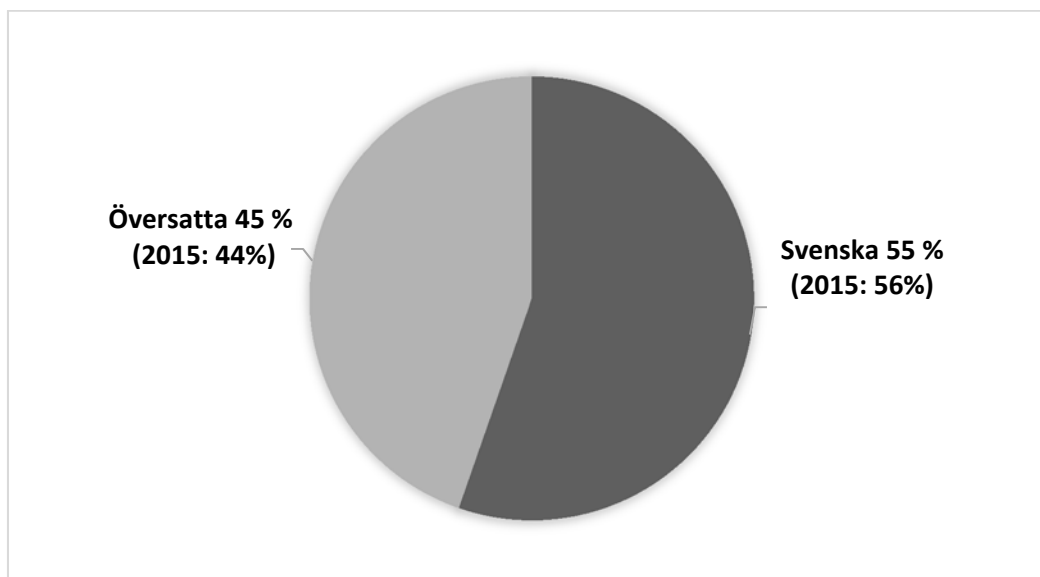

Diagram 3. Utgivningen av barn- och ungdomsböcker 2000–2016, jämförelse svenska och översatta böcker

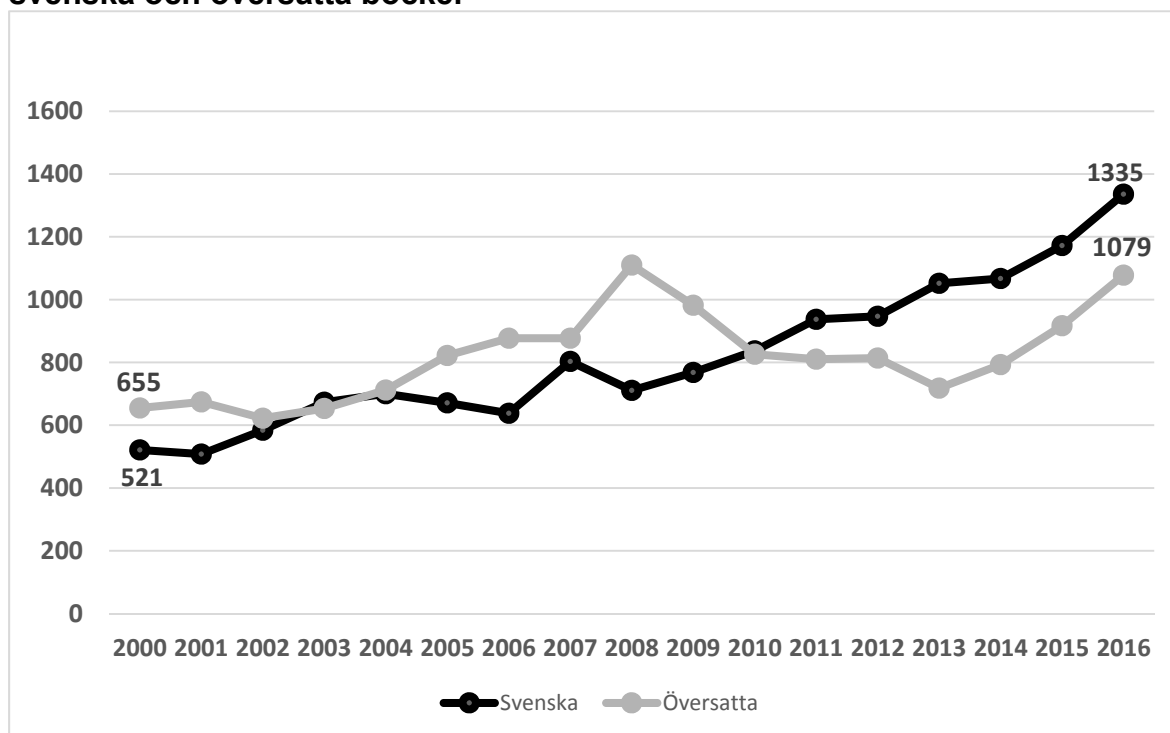
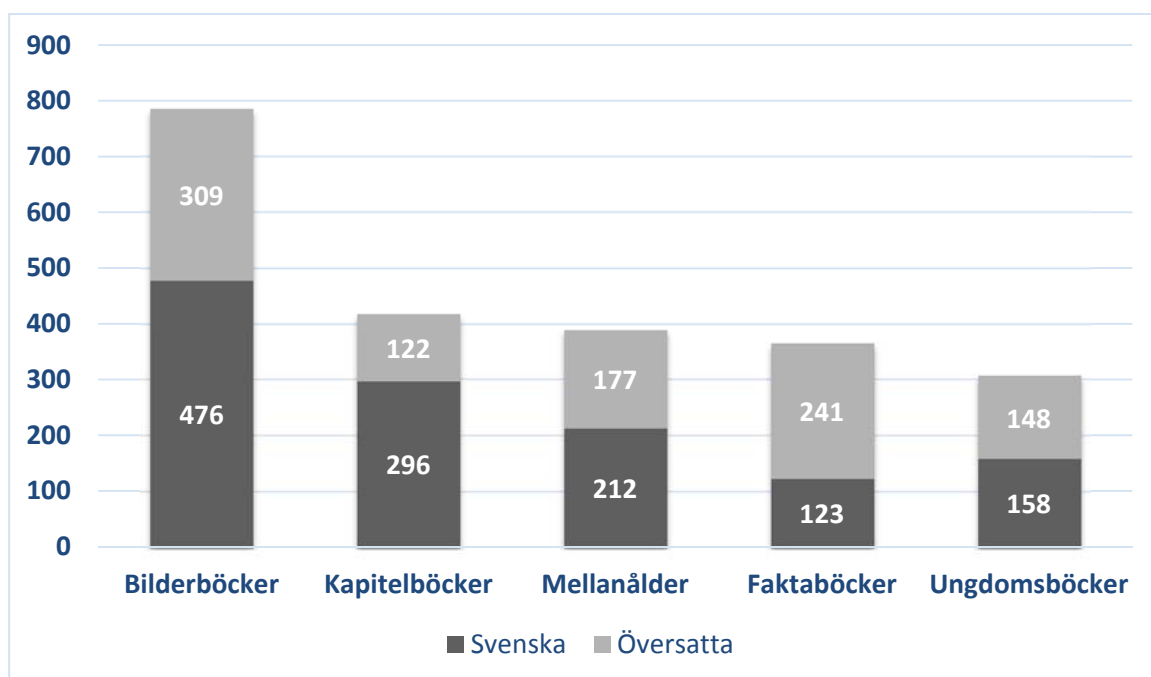

Diagram 4. Totala utgivningen i de största kategorierna 2016

Förstaupplagor av barn- och ungdomsböcker

Tabell 4. Totalt antal barn- och ungdomsböcker, förstaupplagor 2015–2016

Kategori	2015	2016
Bilderböcker	540	626
Dramatik	-	1
Faktaböcker	329	350
Kapitelböcker	325	359
Mellanåldersböcker	283	328
Poesi	3	11
Samlingar	47	45
Sångböcker	12	5
Tecknade serier	71	78
Ungdomsböcker	187	211
Totalsumma	1797	2014

Kommentar: Utgivningen av förstaupplagor 2016 ökade med 12 % jämfört med 2015.

Tabell 5. Svenska barn- och ungdomsböcker, förstaupplagor 2015–2016

Kategori	2015	2016
Bilderböcker	304	338
Dramatik	-	-
Faktaböcker	114	111
Kapitelböcker	222	247
Mellanåldersböcker	154	177
Poesi	3	10
Samlingar	28	26
Sångböcker	10	4
Tecknade serier	21	25
Ungdomsböcker	95	113
Totalsumma	951	1051

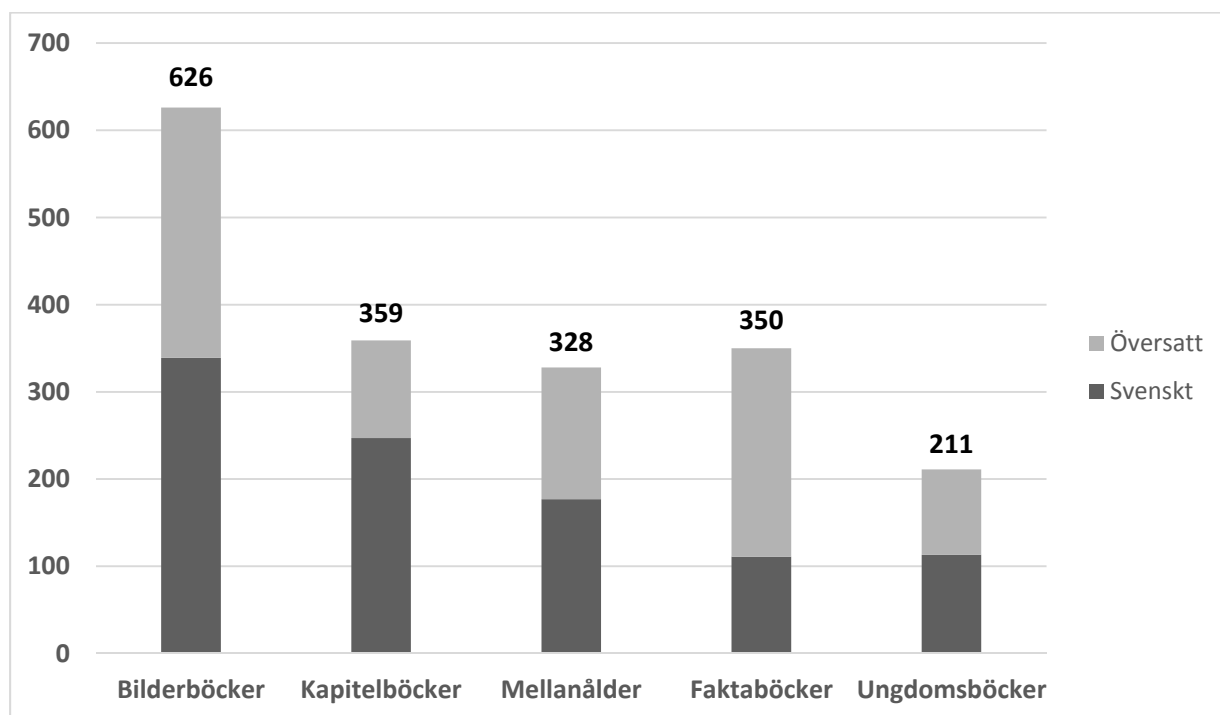
Kommentar: Utgivningen av svenska förstaupplagor 2016 ökade med 11 % jämfört med 2015.

Tabell 6. Översatta barn- och ungdomsböcker, förstaupplagor 2015–2016

Kategori	2015	2016
Bilderböcker	236	288
Dramatik	-	1
Faktaböcker	215	239
Kapitelböcker	103	112
Mellanåldersböcker	129	151
Poesi	-	1
Samlingar	19	19
Sångböcker	2	1
Tecknade serier	50	53
Ungdomsböcker	92	98
Totalsumma	846	963

Kommentar: Utgivningen av översatta förstaupplagor 2016 ökade med 14 % jämfört med 2015.

Diagram 5. Totala utgivningen av förstaupplagor i de största kategorierna 2016

Översättningar av barn- och ungdomsböcker

Tabell 7. Språk varifrån översättningarna gjorts i förstaupplagor 2015–2016

Språk	2015	2016
Engelska	516	620
Svenska*	44	74
Danska	81	64
Tyska	57	63
Franska	38	58
Norska	44	35
Nederländska	15	7
Uppgift saknas	11	7
Finska	9	5
Polska	1	5
Isländska	8	4
Italienska	3	4
Japanska	3	4
Portugisiska	3	4
Spanska	3	4
Kinesiska	2	3
Slovenska	-	1
Koreanska	-	1
Ungerska	2	-
Arabiska	2	-
Grekiska	1	-
Persiska	1	-
Polska	1	-
Tjeckiska	1	-
Totalsumma	846	963

*Böcker översatta från svenska till annat språk och utgivna i Sverige.

Diagram 6. Språk varifrån översättningar hämtats 2016

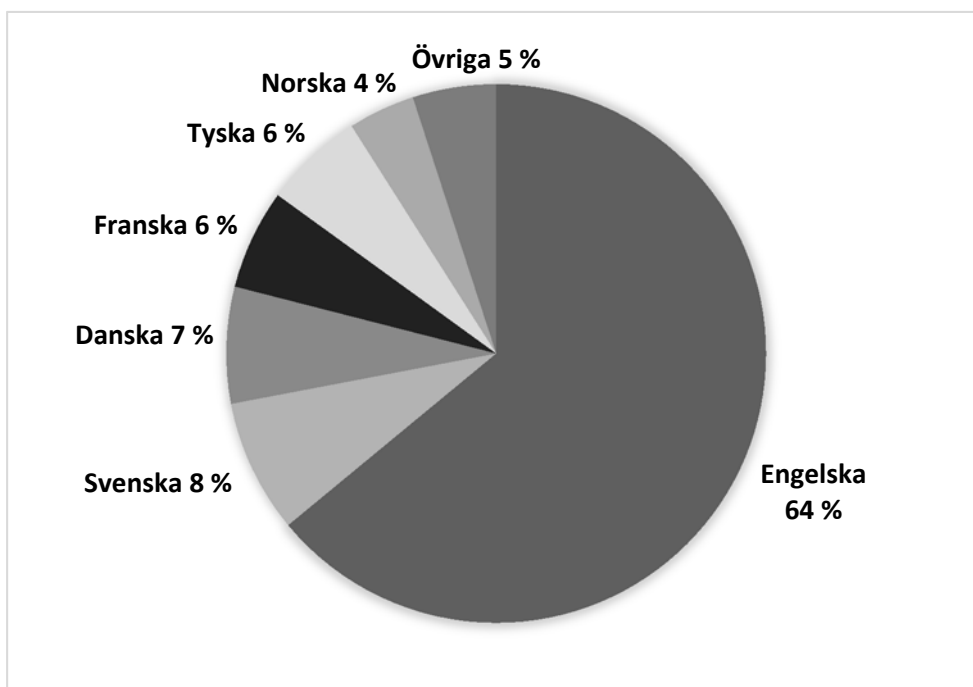
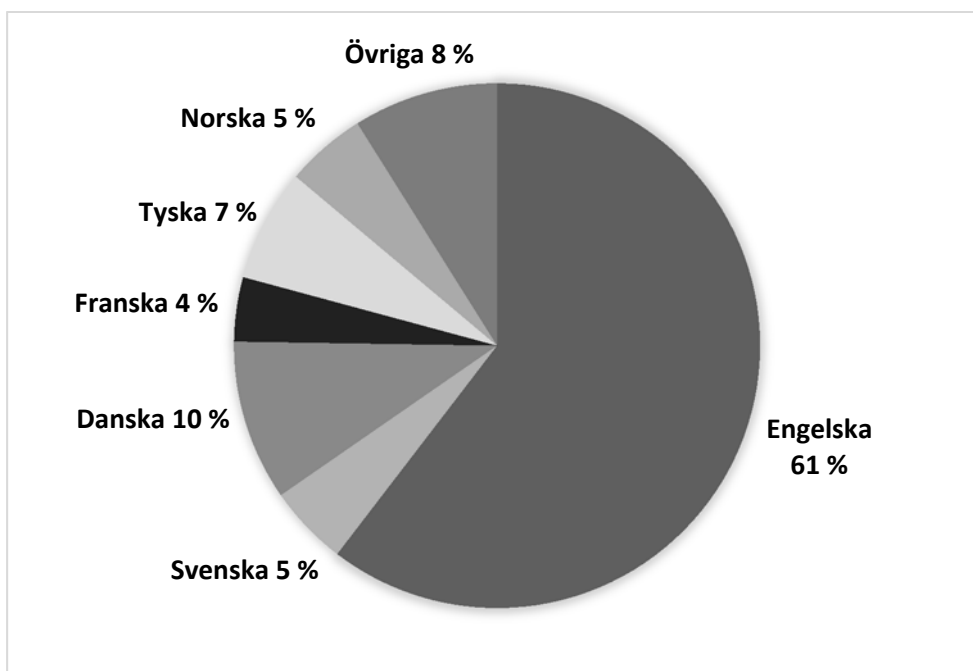

Diagram 7. Språk varifrån översättningar hämtats 2015

Återutgivning av barn- och ungdomsböcker

Tabell 8. Total återutgivning 2015–2016

Kategori	2015	2016
Bilderböcker	145	159
Dramatik	-	-
Faktaböcker	12	14
Kapitelböcker	33	59
Mellanåldersböcker	27	61
Poesi	-	-
Samlingar	1	-
Sångböcker	-	4
Tecknade serier	12	8
Ungdomsböcker	62	95
Totalt	292	400

Kommentar: Den totala återutgivningen 2016 ökade med 37 % jämfört med 2015.

Tabell 9. Svensk återutgivning 2015–2016

Kategori	2015	2016
Bilderböcker	138	138
Dramatik	-	-
Faktaböcker	7	12
Kapitelböcker	30	49
Mellanåldersböcker	20	35
Poesi	-	-
Samlingar	1	-
Sångböcker	-	3
Tecknade serier	3	2
Ungdomsböcker	22	45
Totalt	221	284

Kommentar: Den svenska återutgivningen 2016 ökade med 29 % jämfört med 2015.

Tabell 10. Översatt återutgivning 2015–2016

Kategori	2015	2016
Bilderböcker	7	21
Dramatik	-	-
Faktaböcker	5	2
Kapitelböcker	3	10
Mellanåldersböcker	7	26
Poesi	-	-
Samlingar	-	-
Sångböcker	-	1
Tecknade serier	9	6
Ungdomsböcker	40	50
Totalt	71	116

Kommentar: Den översatta återutgivningen 2016 ökade med 63 % jämfört med 2015.

Diagram 8. Totala utgivningen uppdelat på förstaupplagor och återutgivning 2016

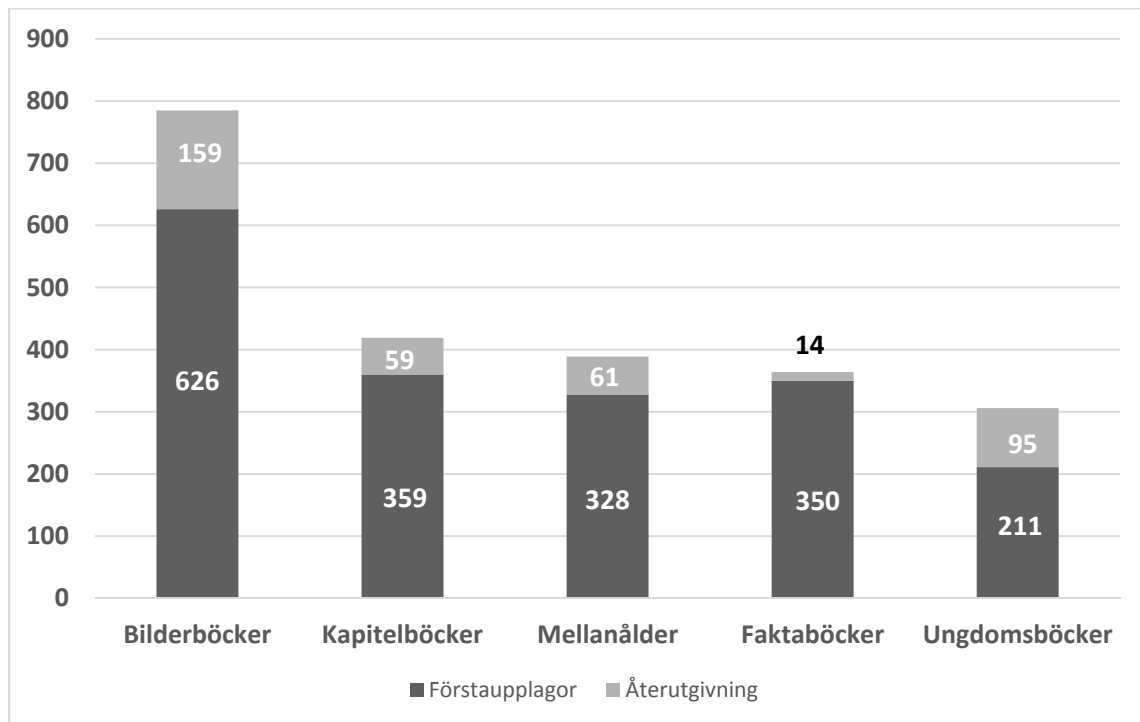
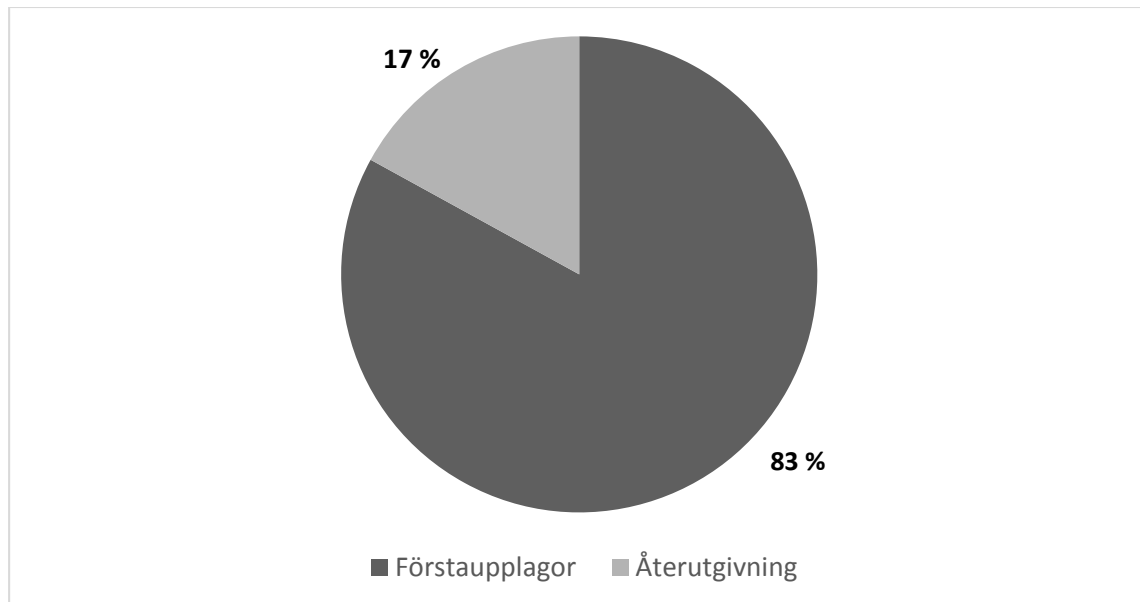

Diagram 9. Fördelning mellan förstaupplagor och återutgivning 2016

Upphovspersoner i förstaupplagor

Tabell 11. Upphovspersoners kön i förstaupplagor 2016.

Föregående år inom parentes

Kategori	Kvinna	Man
Bilderböcker	444 (388)	244 (187)
Dramatik	1 (-)	1 (-)
Faktaböcker	207 (184)	133 (121)
Kapitelböcker	257 (231)	187 (155)
Mellanåldersböcker	219 (190)	139 (111)
Poesi	5 (1)	6 (1)
Samlingar	9 (18)	12 (7)
Sångböcker	1 (3)	- (4)
Tecknade serier	20 (21)	59 (48)
Ungdomsböcker	148 (128)	67 (64)
Totalt	1311 (1164)	848 (698)

Kommentar: Av det totala antalet upphovspersoner i förstaupplagor 2016 var **61 % kvinnor** (2015: 63 %) och **39 % män** (2015: 37 %).

Tabell 12. Upphovspersoners kön i svenska förstaupplagor 2016.

Föregående år inom parentes

Kategori	Kvinna	Man
Bilderböcker	281 (258)	117 (108)
Dramatik	- (-)	- (-)
Faktaböcker	72 (73)	45 (42)
Kapitelböcker	199 (170)	118 (94)
Mellanåldersböcker	120 (108)	76 (62)
Poesi	5 (1)	5 (1)
Samlingar	5 (8)	3 (1)
Sångböcker	1 (2)	- (4)
Tecknade serier	10 (12)	14 (12)
Ungdomsböcker	75 (65)	38 (33)
Totalt	768 (697)	416 (357)

Kommentar: Av det totala antalet upphovspersoner i svenska förstaupplagor 2016 var **65 % kvinnor** (2015: 66 %) och **35 % män** (2015: 34 %).

Tabell 13. Upphovspersoners kön i översatta förstaupplagor 2016.

Föregående år inom parentes

Kategori	Kvinna	Man
Bilderböcker	163 (130)	127 (79)
Dramatik	1 (-)	1 (-)
Faktaböcker	135 (111)	88 (79)
Kapitelböcker	58 (61)	69 (61)
Mellanåldersböcker	99 (82)	63 (49)
Poesi	- (-)	1 (-)
Samlingar	4 (10)	9 (6)
Sångböcker	- (1)	- (-)
Tecknade serier	10 (9)	45 (36)
Ungdomsböcker	73 (63)	29 (31)
Totalsumma	543 (467)	432 (341)

Kommentar: Av det totala antalet upphovspersoner i översatta förstaupplagor 2016 är **56 % kvinnor** (2015: 58 %) och **44 % män** (2015: 42 %).

Huvudpersoner i förstaupplagor

Tabell 14. Huvudpersoners kön i förstaupplagor 2016.

Föregående år inom parentes

Kategori	Flicka	Pojke	Par	Ej spec. kön
Bilderböcker	118 (123)	124 (127)	28 (14)	34 (31)
Kapitelböcker	116 (113)	120 (110)	33 (25)	2 (2)
Mellanåldersböcker	134(123)	108(95)	24(17)	-(3)
Tecknade serier	17 (16)	17 (19)	2 (4)	-(-)
Ungdomsböcker	101 (91)	64 (54)	14 (14)	1(-)
Totalsumma	486 (466)	433 (405)	101 (74)	37 (35)

Kommentar: 2016 var **53 % flickor** (2015: 56 %) och **47 % pojkar** (2015: 44 %) huvudpersoner i förstaupplagor där kön går att fastställa. Huvudpersoner kan också vara t ex ett djur eller en sak och tillskrivs kön i de fall där de är förmänskligade. Huvudpersoner räknas enbart i de kategorier som anges nedan. Med par avses enbart par som består av en pojke och en flicka.

Tabell 15. Huvudpersoners kön i svenska förstaupplagor 2016.

Föregående år inom parentes

Kategori	Flicka	Pojke	Par	Ej spec. kön
Bilderböcker	75 (86)	65 (74)	22 (10)	23 (28)
Kapitelböcker	82 (90)	79 (63)	27 (22)	2 (2)
Mellanåldersböcker	63 (57)	55 (53)	15 (14)	-(2)
Tecknade serier	5 (9)	1 (4)	- (-)	-(-)
Ungdomsböcker	51 (39)	30 (29)	8 (9)	1(-)
Totalsumma	276 (281)	230 (223)	72 (55)	26 (32)

Kommentar: 2016 var **55 % flickor** (2015: 56 %) och **45 % pojkar** (2015: 44 %) huvudpersoner i svenska förstaupplagor.

Tabell 16. Huvudpersoners kön i översatta förstaupplagor 2016.

Föregående år inom parentes

Kategori	Flicka	Pojke	Par	Ej spec. kön
Bilderböcker	43 (37)	58 (53)	6 (4)	11 (3)
Kapitelböcker	34 (23)	41 (47)	6 (3)	-(-)
Mellanåldersböcker	71 (66)	53 (42)	9 (3)	-(1)
Tecknade serier	12 (7)	16 (15)	2 (4)	-(-)
Ungdomsböcker	49 (52)	34 (25)	6 (5)	-(-)
Totalsumma	209 (185)	202 (182)	29 (19)	11 (4)

Kommentar: 2016 var **51 % flickor** (2015: 50 %) och **49 % pojkar** (2015: 50 %) huvudpersoner i översatta förstaupplagor.

Förlag och utgivare

Tabell 17. Den totala utgivningen 2016 fördelat på förlag 2015-2016

Nedan redovisas de förlag som har gett ut 6 eller fler titlar under 2016. Resterande förlag och utgivare finns under kategorin övriga.

Förlag/utgivare	2015	2016
Bonnierförlagen	219	259
Rabén & Sjögren	158	176
B. Wahlströms	83	158
Stabenfeldt	104	114
Tukan	95	113
Nypon	91	108
Egmont Kärnan	76	91
Känguru	40	78
Idus (P)*	67	71
Opal	55	68
Bergh	52	53
Alfabeta	47	51
Natur & kultur	43	40
Hegas	32	39
Lilla piratförlaget	25	36
Olika	18	32
Läsrörelsen	26	32
Modernista	27	28
En bok för alla	21	23
Semic	21	22
Argasso	18	19
Parakit/Paragon	39	19
Beta pedagog	21	19
Barthelson	14	17
Solentro (P)*	6	17
Gilla böcker	13	16
Books on demand (P)*	6	16
Cobolt	10	15
Hippo	13	15
Ordalaget	9	15
Verbum	4	15
Lamberth	13	14
Dar Al Muna	7	13
Tomsing	15	13
Lindanda (B)*	23	13
Unga Lava	3	12
Pliplöp books (B)*	7	12
Epix	9	11

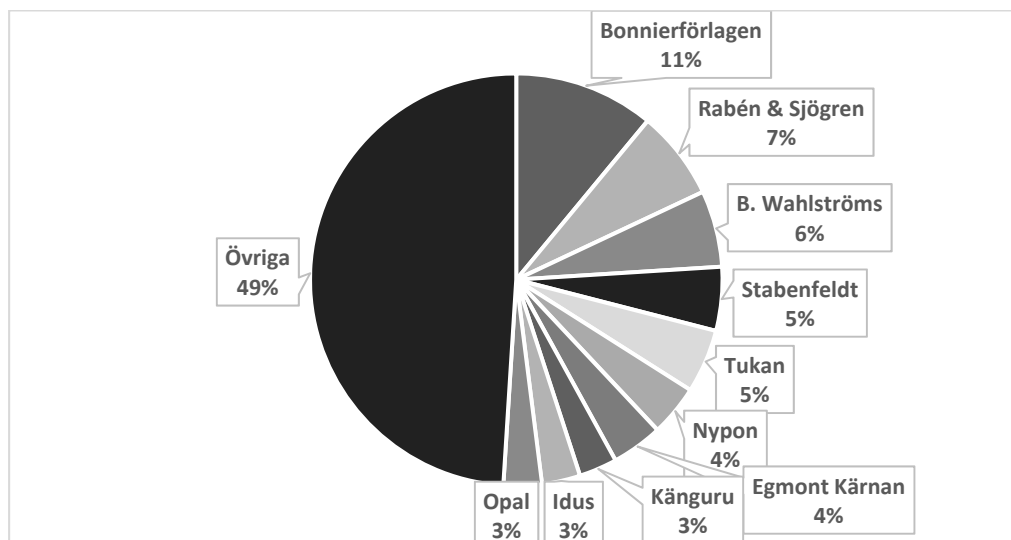
Vilja	2	11
Kikkuli	11	10
Vombat	9	10
Ndio	-	10
Whip media (P)	2	10
Urax	8	9
Pagina	9	9
Stevali	22	9
Globe	-	8
Mooz	4	8
Karneval	3	7
Abbilén (E)*	1	7
Lumenos (P)*	3	7
Speja	-	7
Hjulet	1	6
Libris	-	6
Månpocket	7	6
Pärlan	9	6
Kartago	6	6
Pinxto	1	6
Brombergs	1	6
Semnos	-	6
S.T.O.P. Bok (E)*	-	6
Triumf	-	6
Övriga	423	369

* (P)= Publiceringstjänster där upphovspersonerna själva finansierar tryckning etc. Idus och Lumenos är förlag som även erbjuder publiceringstjänster.

*(E)=Egenutgivning

*(B)=Ger endast ut böcker skrivna av barn.

Diagram 10. De tio största förlagen i förhållande till övriga år 2016

Ämnesord

Barn- och ungdomsböcker är sökbara med hjälp av ett stort antal ämnesord i Libris och Svenska barnboksinstitutets biblioteksdatabas ELSA.

De vanligast förekommande ämnesorden 2016

Undantaget de könsbestämmande orden flickor och pojkar, geografiska ämnesord samt genre- och form-termer.

Svenska barnboksinstitutet har det formella och nationella ansvaret för arbetet med att utveckla och förvalta barnämnesorden och utgör redaktionen för barnämnesordslistan. Redaktionen samarbetar dels med Svenska ämnesord på Kungl. biblioteket, dels med en referensgrupp som utgörs av deltagare från olika biblioteksverksambeter i landet.

Bilderböcker (0–6 år)

Förmänskligade djur
Vänskap
Lek
Djur
Katter
Hundar
Prinsessor
Leta
Fantasi
Familjen
Syskon
Vilda djur
Kaniner
Döden
Rädd

Kapitelböcker (6–9 år)

Vänskap
Skolan
Familjen
Hästar
Stöld
Magi
Förmänskligade djur
Hundar
Syskon
Monster
Fotboll
Matcher
Skogar
Vardagsliv
Spöken

Mellanåldersböcker (9–12 år)

Vänskap
Skolan
Familjen
Magi
Hästar
Parallella världar
Kärlek
Övernaturligt
Sommarlov
Syskon
Spöken
Frånvarande föräldrar
Stöld
Fotboll
Hundar

Ungdomsböcker (12 år–)

Kärlek
Vänskap
Övernaturligt
Magi
Familjen
Syskon
Skolan
Maktkamp
Identitet
Parallella världar
Sociala skillnader
Krig
Döda föräldrar
Mord
Vara annorlunda

Program 2017

#bokprovning, #svenskabarnboksinstitutet
www.sbi.kb.se/bokprovning

Program och föreläsningar

21 mars kl. 13.00–16.00 och 22 mars kl. 09.00–12.00

<u>21 mars</u>	<u>22 mars</u>	
13.00	09.00	Lillemor Torstensson, Sbi, hälsar välkommen
13.10	09.10	Barn- och ungdomsböcker utgivna 2016 – en övergripande genomgång. Sofia Gydemo, Sbi
13.30	09.30	Normer och inkludering. Kajsa Bäckius, Sbi
13.50	09.50	Religion och mytologi. Karin Mossed, Sbi
14.10	10.10	Paus. Möjlighet att se utställningen av 2016 års barn- och ungdomsböcker i biblioteket, 1 tr upp
14.40	10.40	Flykt från krig. Åsa Warnqvist, Sbi
14.55	10.55	Skräck. Sofia Gydemo, Sbi
15.05	11.05	Dagboksromanen. Hanna Liljeqvist, Sbi
15.20	11.20	Illustration och grafisk form. Sara Teleman

Plats:

Svenska barnboksinstitutet, Odengatan 61, Stockholm, T-bana Odenplan.

Utställning

Barn- och ungdomsböcker utgivna i Sverige 2016 visas i en utställning på Svenska barnboksinstitutets bibliotek mellan den 21 mars och 11 maj. Öppet mån–tors kl. 12.00–17.00.

Bokprovning på turné

Växjö 30 mars
Farsta 4 april (filmas)
Göteborg 19 april
Litteralund 27 april
Västerås 3 maj

Turnéerna arrangeras i samarbete mellan Svenska barnboksinstitutet, Linnéuniversitetet, Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg, Växjö stadsbibliotek, Fanfaren Kultur Farsta, Litteralund, Kultur i Väst, Region Västmanland, Mälardalens högskola, Västerås stads skolverksamhet.

Filmning

Bokprovningen filmas av UR Samtiden den 4 april på Fanfaren Kultur Farsta och sänds sedan i Kunskapskanalen och UR play efter cirka 5 veckor.

Föreläsare

Foto: Jenny Gustafsson

Gästföreläsare: Sara Teleman

Årets gästföreläsare är Sara Teleman. Sara är illustratör och gillar att prata och skriva om visuell kommunikation. Hon är nyhetsredaktör för tidningen Tecknaren och undervisar i illustrationshistoria på bland annat Konstfack, Södertörns högskola och Berghs School of Communication i Stockholm.

2013 kom antologin Svensk Illustration, sammanställd tillsammans med Andreas Berg. De arbetar just nu intensivt med utställningen "Den stora utställningen om svensk illustration 1880–2020", för Teckningsmuseet i Laholm."

Foto: Eva Dalin

Sofia Gydemo

Sofia är bibliotekarie på Sbi. Hon har suttit i juryn för Augustpriset, arbetat med urval för Barnbokskatalogen, skrivit för New Swedish Books för Kulturrådet, ansvarat för bokbloggen Flaskposten och arbetat som projektledare för Bokjuryn.

Sofia ansvarar för insamlingen av barn- och ungdomsböcker och har tidigare år presenterat statistik över bokutgivning och föreläst om övergripande teman.

Foto: Eva Dalin

Karin Mossed

Karin är bibliotekarie på Sbi. Hon har varvat biblioteksarbete med andra uppdrag i bokbranschen. Under tre år var hon delägare i och förläggare på bokförlaget X Publishing.

Vid förra Bokprovnings föreläste Karin om sociala skillnader i barn- och ungdomslitteraturen under rubriken "Alla lika, alla olika: blottlagda klyftor".

Foto: Eva Dalin

Kajsa Bäckius

Kajsa är bibliotekarie på Sbi. Hon har tidigare jobbat på folkbibliotek, bland annat som barnbibliotekarie i Järfälla.

Kajsa föreläste vid förra Bokprovnings om dystopiernas form och innehåll. Rubriken löd "Runt och fyrkantigt - dystopins inramning."

Foto: Eva Dalin

Åsa Warnqvist

Åsa är forskningsledare på Sbi och fil.dr. i litteraturvetenskap med särskilt intresse för litteratursociologi. Hon har ett pågående forskningsprojekt om mottagandet av L. M. Montgomerys böcker i Sverige och har bland annat varit ordförande i Augustjuryn.

Åsa har föreläst under Bokprovnings vid flera tillfällen, senast om elakheter i barn- och ungdomslitteraturen. Rubriken var "No more Mr. Nice Guy - elakheten rättfärdigad?"

Foto: Sbi

Hanna Liljeqvist

Hanna är vikarierande bibliotekarie på Sbi. Hon är litteraturvetare med dagboksromanen som särskilt intresseområde och skrev sin masteruppsats om dagbokens roll i bokserien En prinsessas dagbok.

Tack

Svenska barnboksinstitutet vill rikta ett varmt tack till alla utgivare för att ni skänker ett exemplar av varje bok till Sbi. Tack också till Nationalbibliografin (NB) på Kungl. biblioteket för generös hjälp med att prioritera katalogisering av barn- och ungdomsböcker. Det underlättar insamlingsarbetet och är till stor hjälp för Sbi och den omfattande statistik som ingår i Bokprovningen.

Kontakt

Lillemor Torstensson lillemor.torstensson@sbi.kb.se, 08-54 54 20 51